

Södertörns Högskola | Institutionen för samhällsvetenskaper

Kandidatuppsats 15 hp | Statsvetenskap | Vårterminen 2010

EU som global aktör

– En fallstudie av klimatförhandlingarna i
Köpenhamn.

Av: Lovisa Hultemar

Abstract

EU as a global actor: A case study of the Climate Change Conference in Copenhagen.

Author: Lovisa Hultemar

Major Subject: Political Science

This essay examines the European Union's (EU) ability to play a leading role as a global actor on the world stage in international relations. Specifically, this essay studies the EU's role of negotiator in the UN Climate Change Conference in Copenhagen in December 2009. This essay also analyzes explanations for this role. Research is based on case studies, with conclusions drawn using an inductive approach. Analyses are based on International Relations Theory, with conclusions derived from the two main approaches in IR-theory - Realism and Liberalism. It is noted that the EU wanted to play an important role in the negotiations, through leading by example and consistently working towards a common, universal treaty for all involved, which is consistent with the Liberalist approach. However, the conference ended with the American president negotiating alone with four other countries, leaving the remaining one hundred and eighty-eight countries to either accept or reject the agreement without changes. This supports the Realist approach in IR-theory. Therefore, the essay's overall conclusions demonstrate that both the Liberalist and Realist approaches were present during this conference.

Keywords: European Union (EU), Climate Change Conference, International Relations, Global Actor, Copenhagen.

Innehåll

1	Inledning.....	4
1.1	Problemställning.....	4
1.2	Syfte och frågeställningar.....	5
1.3	Tidigare forskning.....	6
1.3.1	EU:s roll och generella förklaringar till detta.....	6
1.3.2	EU:s internationella närvaro och unionen som aktör inom miljöområdet.....	8
2	Teorier.....	11
2.1	Val av teori.....	11
2.2	Realism.....	14
2.2.1	Realismens syn på internationella organisationers natur och roll.....	15
2.2.2	Kritik mot realismen.....	16
2.3	Liberalism.....	16
2.3.1	Liberalismens syn på internationella organisationers natur och roll.....	18
2.3.2	Kritik mot liberalismen.....	19
3	Metod och material.....	20
3.1	Metodologiska överväganden.....	20
3.2	Analysmetod.....	22
3.3	Material och källkritik.....	23
3.4	Operationaliseringar.....	25
4	Analys.....	27
4.1	Historisk kontext.....	27
4.2	Liberal analys.....	28
4.3	Realistisk analys.....	31
5	Slutsatser.....	36
5.1	Liberala slutsatser.....	36
5.2	Realistiska slutsatser.....	37
5.3	Övergripande slutsatser och koppling till tidigare forskning.....	38
5.4	Förslag till fortsatt forskning.....	40
	Referenser.....	42
	Källor.....	42
	Litteratur.....	44

1 Inledning

I detta inledningskapitel ges en redogörelse för uppsatsens problemställning samt syfte och frågeställningar. Kapitlet avslutas med en genomgång av tidigare forskning kring uppsatsens ämnesområde.

1.1 Problemställning

Att den Europeiska Unionen idag är en synlig och tydligt existerande aktör på den internationella arenan är det troligtvis få som skulle invända emot. Men kan unionen tala med en röst och agera som ledare inom de internationella förhandlingarna? Denna fråga är tätt sammankopplad med vad EU är. Debatten kring vad EU ska definieras som har varit pågående i över ett decennium och det råder idag ingen enighet kring detta (Caporaso 1997; Eilstrup-Sangiovanni 2006:450; McCormick 2008:kap 1). Enighet råder dock kring att unionen varken kan klassas som en superstat och inte heller en helt och fullt fastställd internationell organisation. Unionen verkar befinna sig någonstans däremellan (McCormick 2008:kap 1; Cini & Pérez-Soloranzo 2010:3). Eftersom frågan om EU:s natur fortfarande befinner sig i ett vakuum inriktas idag istället studier kring unionens inflytande inom världspolitiken (Caporaso 1997). Den oenighet som råder kring preciseringen av EU kan nu resultera i en enighet om att EU är en internationell aktör. Dock stannar enigheten just där.

Vilken roll kan EU spela inom de internationella relationerna? Detta är en idag pågående debatt som är mycket relevant då EU idag expanderar både i storlek (med utvidgning av fler medlemsländer) samt i politikområden. Den union som från början etablerades i syfte att undvika krig och främja fred har idag utvecklats från att ha öppnat sin inre marknad till att idag omfatta i stort sett alla politikområden. Vidare är idag EU en synlig aktör som delar världsscenen med andra ledande aktörer inom de internationella förhandlingarna (Cini & Pérez-Solorzano 2010: kap 1 & 26).

Men vilka möjligheter finns för EU att agera enhetligt och spela en internationell ledarroll? Denna fråga råder det idag ingen enighet om och får även olika svar beroende på forskarens teoretiska utgångspunkt. Att på olika sätt och med olika utgångspunkter undersöka denna fråga är av största vikt för att förstå en union som idag tar allt större plats på den internationella arenan. Vidare kan svaren på frågan med förhoppning ge en mer distinkt bild av EU och dess natur för att på så sätt även kunna förutsäga var unionen är på väg och vilken betydelse den kommer att ha i framtiden.

Inom studier av internationella relationer ger två huvudströmningar (realism och liberalism) olika svar på vilken eller vilka aktörer som kan spela en ledarroll internationellt (se Pease 2008; Burchill 2009). Med hjälp av dessa två teorier inom IR har jag för avsikt att undersöka den Europeiska Unionen som internationell aktör och vilken roll som den kan spela.

1.2 Syfte och frågeställningar

Uppsatsen syftar till att ge en djupare förståelse av den Europeiska Unionen som enhetlig aktör inom internationell politik. Vidare inriktas detta syfte till ett politikområde där EU idag har stora förutsättningar att agera enhetligt. Min avsikt är att undersöka huruvida EU som internationell organisation idag kan klassas som en enhetlig aktör inom den internationella miljö- och klimatpolitiken och om unionen på så sätt även kan spela en ledarroll inom de internationella förhandlingarna kring detta ämne. Eftersom detta politikområde inte omfattas av medlemsstaternas vetohot inom unionen anser jag att miljöområdet är ett väsentligt analysobjekt för att uppnå syftet i att bidra med en ökad förståelse för EU som internationell aktör (Benson & Jordan 2010). Med hänvisning till mina teoretiska utgångspunkter som presenteras i teorikapitlet och användningen av liberalism och realism som analysverktyg ser jag även miljöområdet som ett väl anpassat studieobjekt, snarare än förslagsvis europeisk utrikes- och säkerhetspolitik där hela unionen fortfarande inte är representerad i förhandlingar och beslutsfattande (Cini & Pérez-Solorzano 2010: kap 4, 13 & 15).

En mycket relevant internationell förhandling som bara går tillbaka några månader i tiden, när denna uppsats skrivs, är de klimatförhandlingar som hölls i Köpenhamn i december 2009. Under dessa förhandlingar var många ledande internationella aktörer närvarande vilket även innefattade EU. Med härledning ur uppsatsens syfte och avgränsning av denna är mina frågeställningar härledda utifrån dessa förhandlingar.

En huvudfråga inom denna uppsats kommer att innefatta vilken eller vilka roller som internationella organisationer kan spela inom internationella förhandlingar. Eftersom detta är en studie av EU är det utifrån uppfattningen att EU är en internationell organisation som denna fråga kommer att besvaras. Detta diskuteras vidare i avsnittet om tidigare forskning samt i teorikapitlet.

Mina frågeställningar:

1. *Spelade EU som internationell organisation någon roll i klimatförhandlingarna i Köpenhamn? I så fall vilken roll?*

2. *Hur kan denna roll förklaras, givet att EU är en internationell organisation?*

Vilken roll EU har att spela under internationella förhandlingar förklaras på olika sätt beroende på teoretisk utgångspunkt. Den liberala skolan ger en positiv bild av internationella organisationers möjligheter att verka för transparens, hantering av komplexa och globala problem genom samarbete, samt en möjlighet att minska informations- och transaktionskostnader mellan länder. Detta förklaras genom liberalismens syn på det internationella systemet som en arena präglad av pluralism och samarbete mellan aktörer. Å andra sidan finns realismens svar på vilken roll internationella organisationer kan spela i det internationella systemet. Eftersom systemet, enligt realister, är anarkiskt och präglad av konflikter, för stater en maktpolitik gentemot varandra. Detta gör att organisationer såsom EU inte ses som viktiga aktörer och således inte heller kan spela en viktig roll under internationella förhandlingar. Se vidare redogörelse i kapitel två (Pease 2008).

De avgränsningar som här har gjorts är att se EU som en internationell organisation inom internationella relationer. Detta avgränsas vidare till ett enda område, miljöområdet, samt en internationell överläggning, klimatförhandlingarna i Köpenhamn 2009. Analysen kommer även att vara baserad på teorier kring internationell politik och internationella organisationer och inte innefatta någon teori kring internationella förhandlingar.

1.3 Tidigare forskning

Nedan ges en redogörelse för tidigare forskning kring EU:s natur, ställning och möjlighet att spela en internationell roll. Först redovisas vad som utgjort en klassisk debatt över EU:s natur. Detta utvecklas vidare av förklaringar och en presentation av olika aspekter på unionens förmåga att spela en internationell roll. Sist utvecklas detta resonemang inom det specifika miljö- och klimatområdet.

1.3.1 EU:s roll och generella förklaringar till detta

Har EU en ledande roll att spela inom den internationella politiken? Denna fråga hör tätt samman med frågan om vad EU är. Detta eftersom man, för att kunna förklara EU:s roll på den internationella arenan, först måste se till dess natur. Den klassiska debatten har uppdelat sig i två läger där det ena ser EU som en potentiell superstat och det andra enbart ser ett internationellt samarbete mellan en rad aktörer där samarbetet främst går att finna mellan medlemsstater. Trots att EU:s natur är okänd och ingen konsensus råder kring hur det ska definieras finns ett intresse för studier kring unionens betydelse på den internationella arenan.

Elgström och Smith refererar till Jacques Delors slutsats som ser EU som ett oidentifierat internationellt objekt som trots detta visar en tydlig närvaro och har stort inflytande internationellt (Elgström & Smith 2006: introduction). Detta har lett till att studier kring EU idag inriktas mot vilken roll som EU kan spela och hur stort inflytande unionen har internationellt (Elgström & Smith 2006: introduction). Debatten kring EU är också inriktad kring perceptioner och roller och hur EU själv samt hur andra internationella aktörer ser på EU som internationell aktör. Man menar här att det finns en stor skillnad mellan de perceptioner som finns kring EU samt vilket makt EU i realiteten har att spela en internationell roll (Elgström & Smith 2006:248; Elgström 2006:6).

En artikel skriven av Roy H. Ginsberg 1999 diskuterar EU:s förmåga att agera som enhetlig aktör på den internationella arenan. Han identifierar olika teoretiska koncept som kan förklara EU:s externa handlande inom EFP (European Foreign Policy). Redan då var frågan om vad EU kan klassas som aktuell där den centrala frågeställningen handlade om huruvida EU är sui generis eller inte och om redan existerande teorier kan appliceras på EU. Eftersom denna debatt ytterligare efter tio år ännu inte nått till någon enighet bland forskare är fokus numer på vad EU kan göra och hur effektivt EU kan handla inom olika områden (Ginsberg 1999:430; Pollack 1997 se Caporaso 1997). Vidare nämner Ginsberg att man inom Europa har försökt att handla enhetligt och tala med en röst inom internationella relationer redan sen Romfördraget 1958 och the Single European Act (SEA) 1987. Detta utvecklades vidare genom Maastrichtfördraget 1993 där syftet var att göra EU mer samstämmigt, konsekvent och effektivt. Dock fanns ett stort gap mellan önskan och syfte och vad EU faktiskt kunde bidra med vilket bland annat visade sig under Bosnienkriget 1991-95 då CFSP (Common Foreign and Security Policy) stod inför stora begränsningar gentemot sin egen policy (Ginsberg 1999:430-431). Oberthür (1999:653-654) visar även på implementeringsproblem inom unionen under 1990-talet som gjort att EU:s position på den internationella arenan varit låg. Detta berodde, enligt honom, främst på att implementering och verkställande av beslut legat hos medlemsstaterna, en uppgift som inneburit svårigheter att genomföra.

Ginsberg fortsätter med att förklara att forskare idag ser EU:s närvaro tydligt och att man även kan se unionen som en enhetlig aktör. Dock är detta "aktörsskap" olika tydligt och graden av enhetlighet skiljer sig mellan olika politikområden. Han förklarar vidare att det inte råder någon konsensus kring hur man ska kunna mäta både inputs och outputs av EU och hur man ska kunna analysera orsaker och verkan inom olika politikområden (Ginsberg 1999:432). Ett citat visar tydligt på problem som även idag råder inom studier av unionen.

The EU is neither a state nor a non-state actor, and neither a conventional international organization nor an international regime. Agreement eludes scholars over which concepts imported from international and comparative politics are germane, which methods of inquiry, evaluative criteria and levels of analysis are most appropriate, and whether EFP analysis ought to be placed within the context of the study of comparative foreign policy where the emphasis is on single states (Ginsberg 1999:432)

1.3.2 EU:s internationella närvaro och unionen som aktör inom miljöområdet

Att analysera EU:s närvaro eller aktörskap på den internationella arenan är ett sätt att gå förbi de tidigare diskussionerna kring unionen och frågan om huruvida medlemsstaterna eller de överstatliga institutionerna är de verkliga spelarna. Ginsberg refererar vidare till en studie av Caporaso och Jupille 1998 som analyserar miljötoppmötet i Rio. Deras resultat visar på att EU där fick erkännande som aktör men att bristen på effektivitet hade mer att göra med medlemsstaternas ovilja eller oförmåga att implementera internationella överenskommelser. Med detta sägs även att där hotet om veto finns och där de gemensamma beslutsprocedurerna inte råder, råder också större svårighet för EU att agera. Vidare menar man att inom områden där medlemsstaterna inte låter EU:s normala beslutsprocedurer råda, blir förmågan för unionen att agera och spela en central internationell roll också allvarligt begränsad (Ginsberg 1999:447-448). Detta återkommer även i Oberthürs resonemang i hans artikel om EU:s aktörskap i arbetet mot att skydda ozonlagret där han menar att bristen på ledarskap hos EU främst berodde på att frågorna inte diskuterats eller genomarbetats inom unionen innan de internationella sammanträdena (Oberthür 1999:653). Dock refereras också till Hill som menar att EU:s aktörskap inte enbart kan ses utifrån de beslutsregler som finns utan även med hänsyn till unionens praktiska förmåga att spela en roll. Han menar vidare på att även där EU inte ses som en effektiv internationell aktör så har medlemsstaterna upprättat en kollektiv och gemensam närvaro inom de internationella relationerna. På så sätt kan EU ses som ett filter där olika kollektiva beslut fattas och en gemensam ståndpunkt upprättas. Dock är en fråga som ställs hur långt EU egentligen kan nå då unionen inte helt agerar som en enhetlig nation (Ginsberg 1999:447-448).

EU har inom det internationella miljöarbetet gått från att vara en s.k. eftersläntrare till att under 1990-talet bli en ledande aktör (Oberthür 1999:642). Dock redogör Krotz (2009) i en artikel för att EU fortfarande står inför stora svårigheter att agera enhetligt på den internationella arenan, men detta främst inom utrikes- och säkerhetspolitiken. Han menar vidare att detta stärker realismens teori som har en pessimistisk syn på ett enhetligt agerande från EU. Dock påpekar han att EU inte är en stat vilket gör appliceringen av teorin

problematisk. Vidare kan man utifrån ett liberalistiskt synsätt se till EU:s institutionella kontext där samarbetet har fördjupats betydligt (Krotz 2009:570-571).

Benson och Jordan skriver i sitt kapitel om europeisk miljöpolitik om aktörsdynamiken som finns inom unionen. De menar att den europeiska miljöpolitiken gått igenom både perioder av kontinuitet och förändring och för att förstå dessa krävs en redogörelse för de olika huvudaktörerna inom EU. Dessa aktörers drivkraft men även dess begränsningar måste analyseras. Exempelvis menar de att det roterande presidentskapet inom EU till stor del påverkar på så sätt att s.k. ledarstater som innehar presidentskapet skapar fler outputs än när en s.k. "laggard state" har den ledande rollen. Vidare menar de att det Europeiska Rådet aldrig tagit en ihållande roll inom miljöpolitiken vilket lett till att det överstatliga samarbetet kunnat fördjupas ytterligare. En annan viktig aktör har varit den Europeiska Miljöbyrå som med sina över 140 medlemsorganisationer idag spelar en stor påverkansroll på EU:s miljöpolitik (Benson & Jordan 2010:363-365). Att analysera aktörers mål och begränsningar är något som även Elgström och Smith tar upp. De menar att det finns paradoxer inom EU som gör det svårt att handla enhetligt. Ett exempel som tas upp här är EU:s mål att agera som ledare inom den internationella miljöpolitiken samt att försvara mänskliga rättigheter. Dessa mål existerar jämsides med medlemsländernas förväntningar på unionen att skydda sina producenters intressen vilket skapar inkonsekvenser och intressekonflikter. Detta visar på en stor skillnad mellan unionens och andra internationella aktörers förväntningar på EU som internationell ledaraktör och EU:s faktiska möjlighet att handla enhetligt (Elgström & Smith 2006:248-249).

För att vidare förstå EU:s miljöpolitik har Benson och Jordan förenat olika perspektiv. Ett av dessa perspektiv är vad som kallas internationalisering där EU:s politik ses som ett resultat av förhandlingar mellan EU-aktörer (främst Kommissionen och ordförandeskapet) samt medlemsstater på den internationella arenan. Vem eller vilka aktörer som gör vad och varför har varit svårt att fastställa och har också berott på vilken beslutsprocedur som varit gällande i den specifika frågan. Precis som ovan nämnda författare tar även dessa författare upp problemet med implementering och menar att EU ofta har kunnat enas om miljömål men att verkställandet av dessa i vissa fall har lyst med sin frånvaro (Benson & Jordan 2010: 367-369).

Europaperspektiv 2007 tar upp frågan om hur EU ska kunna leva upp till sina egna högt uppsatta mål. Här redovisas Kommissionens rapport, Agenda 2000 – En förstärkt och utvidgad union, som bland annat syftar till att öka unionens inflytande över världspolitiken

och förebygga allvarliga miljöskador. Med detta sägs att EU ska utgöra en ledande global aktör (Cramér, Gustavsson & Oxelheim 2007:10). Jonas Ebbesson, som analyserar EU:s internationella miljösamarbete, menar att inget annat industriland idag driver det globala miljöarbetet lika starkt som EU och att många av det senaste decenniets miljöavtal inte hade varit möjliga utan det europeiska inflytandet (Ebbesson 2007:169). Vidare menar han att, till skillnad från USA, driver gärna EU det internationella miljöarbetet inom rättsliga ramar och med rättsligt bindande åtaganden. Detta har att göra med EU:s institutionella struktur och tradition. EU:s miljölagstiftning har i största mån kommit i form av direktiv vilket gjort att medlemsstaterna varit tvungna att omformulera dessa till nationella regler och således tillämpliga för nationella domstolar, myndigheter, privatpersoner osv. Detta har stärkt reglernas effektivitet och genomförande inom EU och har således också inverkat på medlemsstaternas implementering och uppfyllelse av internationella åtaganden. Eftersom internationell miljö rätt saknar överstatliga institutioner och processer har åtaganden och uppfyllelse av internationell miljö rätt varit svår att övervaka och kontrollera i länder utanför EU. Detta sägs vara en förklaring till att EU varit ledande i klimatförhandlingar på internationell nivå i förhållande till exempelvis USA. Dock poängterar Ebbesson att förhandlingar främst sker genom mellanstatliga överläggningar och att alla länder måste uppfatta att de får ut någonting utav samarbetet för att arbetet ska kunna fortgå. Detta gör enskilda stater till huvudaktörer. Trots intressekonflikter, egenintressen och kompromisser inom EU-länderna menar Ebbesson att EU lyckats driva den mest aktiva internationella miljöpolitik som går att finna bland industrialiserade länder och regioner (Ebbesson 2007:188- 192). Europaperspektiv 2008 utvecklar resonemanget vidare med att visa på att EU vill framstå som en trovärdig ledare i det internationella klimatarbetet. Här sägs även att trots att unionen nått längre än andra aktörer inom området kvarstår problem med att överföra målen till praktisk politik. Detta har att göra med bristande samordning mellan olika politiska nivåer som är ett resultat av intressekonflikter mellan olika aktörer. Exempelvis kan utökad samordning inkräkta på medlemsstaternas självbestämmande, något som försvårar genomförande av överenskommelser (Cramér, Gustavsson & Oxelheim 2008:19).

2 Teorier

Syftet med detta kapitel är att redogöra för mitt val av teoretisk utgångspunkt. Valet av IR-teorier diskuteras och motiveras. Här ges även en beskrivning av vilken roll teorierna kommer att spela i analysen. Vidare görs en framställning av de två huvudströmningarna inom IR samt hur de ser på internationella organisationers natur och roll. Figur 1 som placerats innan redogörelserna syftar till att ge läsaren en översiktlig bild av de huvudpunkter inom varje teori som kommer att lyftas fram i analysen av materialet.

2.1 Val av teori

Att utveckla eller finna en allomfattande teori som passar in till det man vill studera är inte en lätt uppgift. EU är svår att placera in i redan existerande ramverk. Teoriernas gränser och linjer är inte heller helt klara och precisa. Dock kan det vara av stort värde att använda sig av väl utvecklade teorier för att kunna förklara EU ur olika perspektiv där det i denna uppsats kommer att göras genom att se EU som en internationell organisation. Detta kommer att göras eftersom många ser EU just som en sådan (se McCormick 2008). En anledning till att se på EU som en internationell organisation är för att internationella organisationer traditionellt setts som formella institutioner där medlemmarna är stater. Det finns idag en mångfald av olika internationella organisationer och idag kallas den typ av organisation som jag har valt att placera in EU i för en IGO (intergovernmental organization). IGO's är, enligt Pease, enkla att identifiera då deras syften, strukturer och beslutsprocedurer går att finna explicit i överenskommelser och fördrag (Pease 2008:2). EU visar idag hur en uppsättning IGO's kan bindas samman för att sedan utveckla en överstatlig organisation som kombinerar de många olika medlemsstaternas intressen. EU representerar idag även den högsta graden av ekonomiskt, politisk och social integration som går att finna i nutida internationella organisationer vilket gör studien än mer intressant (Pease 2008:29).

Kritiker till denna definition av EU som organisation skulle invända och istället poängtera att unionen kan ses som ett unikt politiskt system i sig själv utan tidigare eller nuvarande jämlike. Vidare menar dessa kritiker att unionen har befogenheter, såsom de överstatliga institutionernas lagstiftande makt, som långt överstiger de som en internationell organisation har. Dessa kritiker pekar också på de många politikområden som omfattas av beslutsfattande på EU-nivå snarare än nationell nivå (se McCormick 2008).

Som beskrivet i kapitlet om tidigare forskning råder idag ingen konsensus kring vad EU är. Detta har lett till att forskning istället inriktats mot vad EU spelar för roll och vad EU gör, kan

göra och borde göra på olika nivåer. Alla erkänner idag EU:s existens och intresset för EU:s inflytande på den internationella arenan är stort. För att kunna analysera EU:s roll och inflytande krävs dock att unionen sätts in i någon form av kontext. Eftersom syftet med uppsatsen är att undersöka EU:s roll inom den internationella miljö- och klimatpolitiken anser jag, givet att EU ses som en internationell organisation, att IR-teorier är mest lämpade som hjälpmedel. Det är någonstans inom de internationella relationerna som EU befinner sig. Som nämnt ovan anser jag, i likhet med många andra, att en internationell organisation är det närmaste man kan klassificera EU som inom IR-teorin. Ett annat alternativ hade kunnat vara att se EU som en stat. Dock anser jag efter genomgång av tidigare forskning att denna definition inte finner något stöd. Däremot kan EU ses som *sui generis*, eller av sin egen art, vilket då kan göra teorier om jämförande politik eller integration mer lämpliga som analysverktyg. För att kunna använda mig av två olika IR-teorier har jag således valt att placera in EU som en internationell organisation och jag gör det bl.a. med hänvisning till Pease som, nämnt ovan, ser EU som den högsta graden av integration inom internationella organisationer. Vidare har jag valt att använda mig utav de två främsta teorierna inom IR (realism och liberalism).

Realism och liberalism men även teorier såsom marxism och feminism har olika föreställningar om stater och internationella organisationer. Detta gör även att dess syn på internationell styrning (governance) är mångfacetterad (Pease 2008:5). Att se på EU som organisation utifrån vitt skilda perspektiv är därför viktigt för att få en mer nyanserad bild av det vi försöker utröna som verkligheten. Realismen och liberalismen utgör den huvudströmning av perspektiv som går att finna inom internationella relationer och internationella organisationer. De presenterar två skilda världsbilder på hur världen fungerar och vilken roll som internationella organisationer spelar i den breda kontexten av världspolitik. Som Pease nämner (2008:43) har båda perspektiven sina rötter i intellektuella traditioner och de beskriver båda olika aktörer och olika typer av dynamik inom internationell politik. Att utesluta andra teoretiska approacher inom IR ger självfallet en mindre helhetsbild och genom att rensa bort stora teorier såsom feminism och marxism utesluts även dessa infallsvinklar i analysen. Detta gör även att resultaten av analysen blir annorlunda när analysens fokus här istället blir på mainstream-teorier. Dock anser jag att miljö- och klimatpolitik är ett mindre laddat ämne där enighet kring de övergripande målen tycks vara rådande även om frågan kring hur dessa mål ska uppnås inte har någon gemensam lösning. Därför anser jag det även vara av värde att utgå från de två största och mest analyserade

teorierna inom IR. Detta också för att de står som motsatser till varandra vilket jag tror ger en mer nyanserad och intressant analys.

Som Ginsberg påpekar finns idag många olika angreppssätt att analysera EU:s utrikespolitik på där det som förr enbart stod mellan realism och liberalism samt neofunktionalism och intergovernmentalism nu innefattar en rad olika förklaringsmodeller och teorier som bl.a. tar upp värderingar och normer (Ginsberg 1999:433). Vidare kan man genom att studera EU utifrån olika kontexter öka förståelsen för EU som aktör. Förklaringar kräver förutom att se på beslutsfattande även att man ser till hur omvärlden orsakar EU att agera på olika händelser såsom krig och andra stora världshändelser. Den internationella kontexten innefattar polariteten inom det internationella systemet som är realismens huvudfokus men även begrepp såsom interdependens som bl.a. debatteras inom liberalismen (Ginsberg 1999:436). Här tas även realismens ovilja att se till den överstatliga delen av EU upp då känsliga politikområden såsom utrikes- och säkerhetspolitik fortfarande är förhandlingar som endast innefattar medlemsstaterna på en mellanstatlig nivå (Ginsberg 1999:437).

Jag ämnar i uppsatsen att applicera liberalismen och realismen på det empiriska materialet beträffande klimatförhandlingarna i Köpenhamn och utifrån detta redogöra för hur båda teorierna skulle se på EU:s agerande. Med detta avser jag också kunna ge en mer generell bild över vilken roll som EU kan spela inom den internationella miljö- och klimatpolitiken.

EU:s roll inom internationell miljöpolitik

	Kan EU som organisation spela en ledande roll inom det internationella miljöområdet?	Förklaringar
Realism	Ingen eller en viss roll. I så fall inom "low politics".	Hegemonisk stabilitet och makt.
Liberalism	Kan minska informations- & transaktionskostnader. Främjar transparens.	EU agerar av egen kraft. Pluralism och samarbete mellan aktörer för att hantera komplexa problem.
Fallstudie	Realism/ Liberalism?	Realism/ Liberalism?

Figur 1 (Pease 2008).

2.2 Realism

Realismen är ett av de äldsta teoretiska perspektiven inom internationella relationer och innehar en världsuppfattning som många inom området delar. Detta perspektiv nämns ofta i termer av maktpolitik eller realpolitik eftersom dess centrala fokus ligger i anskaffandet, upprätthållandet och utövandet av makt. Man kan dela in maktbegreppet i hård och mjuk, där hård makt representerar militär kapacitet såsom trupper av arméer, flygplan och utrustning medan mjuk makt står för inflytande över idéer och politisk och ekonomisk innovation för att nämna några få. Realismens fokus på stater som huvudaktörer inriktar sig på internationella problem såsom säkerhet, krig och andra former av våldsamma konflikter. Denna inriktning ställer även frågor såsom frågan om vad som redogör för ordning och stabilitet inom internationella relationer och även vad det är som gör att stabiliteten inom systemet bryter samman eller försämras. Man kan även säga att realismens största intressefokus är på staters användande av våld (Pease 2008:43).

Det som genom historien har skapat realismens förståelse för internationella relationer har varit den europeiska erfarenheten av krig och imperialism. Det som gjort detta perspektiv gångbart även utanför Europa har varit dess möjlighet att generera värdefulla insikter gällande den internationella politiken (Pease 2008:44).

För att förenkla kan man utifrån ett realistiskt synsätt säga att "Might makes right." (Pease 2008:45). Därmed är det som betraktas som moraliskt och riktigt relativt och beroende av den eller de stater som är mest inflytelserika. En annan punkt som ofta tas upp i detta sammanhang är att "The strong do what they have the power to do and the weak accept what they have to accept." (Pease 2008:45). Detta innebär vidare att en stat som vill undvika att hamna i underläge behöver alliera sig med de mäktiga staterna. Alltså spelar moral och övertygelse en liten roll inom detta perspektiv eftersom detta inte garanterar en stats överlevnad. Makt är det enda som spelar roll när stater vill överleva i det internationella systemet. Detta går tillbaka till Thucydides och Machiavellis tider där den största övertygelsen var att staters självständighet och möjlighet att agera på egen hand var den beslutande faktorn som avgjorde en stats överlevnad. Realismen är även inspirerad av Thomas Hobbes som såg naturtillståndet som anarkiskt där de starkaste överlevde. Realister ser idag det internationella systemet som anarkiskt. Detta eftersom det finns en avsaknad av en högre auktoritet eller världsregering som kan genomdriva överenskommelser och förhindra angrepp. Avsaknaden av denna gör att internationella relationer ses som potentiellt farliga där stater måste vara beredda att gå ut i krig (Pease 2008:46–47).

Viktigt att poängtera är att det idag finns en mängd olika inriktningar inom realismen. Dock vilar dessa på fyra grundläggande antaganden som sedan hypoteser och generaliseringar om internationella relationer baseras på. Det första antagandet säger att stater är de centrala och mest betydelsefulla aktörerna inom internationella relationer. Här poängteras att även om suveränitet och autonomi kan ses som legala rättigheter är det i verkligheten en stats makt att förhindra intervention från utsidan som är av betydelse. Autonomin härstammar därmed från en stats kapacitet att agera. Det andra antagandet säger att stater är rationella och enhetliga aktörer som talar med en röst. Detta innebär att stater kan analysera och värdera olika valmöjligheter för att komma fram till den optimala strategin för att uppnå sina mål. Fördelen med detta synsätt är att analyser av internationella relationer blir mindre komplicerade när stater ses som enhetliga aktörer som agerar med varandra vilket gör generaliseringar enklare att framställa. En annan fördel med detta är att analyser av internationella relationer genererar en översiktlig bild av ett stort fenomen istället för att inrikta sig på detaljer och småsaker. Det tredje grundantagandet som görs presenterar internationella relationer som till största del konfliktfyllda vilket återigen går tillbaka till avsaknaden av en högre världsauctoritet. Denna s.k. anarki gör även att stater balanserar makt emellan sig och att denna blir viktig i relativa termer. Att en stat rustar upp gör att en annan känner osäkerhet och gör detsamma vilket gör att den första rustar upp än mer (Pease 2008: 48-49). Som Pease poängterar, "States with good and kind leaders will engage in the same kind of behavior as selfish and evil leaders because they exist in the same international environment." (Pease 2008:49). Maktbalans är därmed ett centralt ord inom denna inriktning eftersom det internationella systemet ses som dynamiskt och icke statiskt. Det fjärde och sista antagandet som realismen vilar på poängterar s.k. high politics eller försvars- och säkerhetspolitik som den politik som dominerar den internationella dagordningen (Pease 2008:49-50).

2.2.1 Realismens syn på internationella organisationers natur och roll

Internationella organisationer kan ur realismens perspektiv ses som ett socialt arrangemang där de starkaste staternas intressen är institutionaliserade. Om det internationella systemet är unipolärt, vilket innebär att en enskild stat kontrollerar och dominerar de andra staterna i systemet, relaterar man enbart till den hegemoniska staten för att utvärdera effektiviteten hos internationella organisationer. Med detta sägs även att om hegemonens makt minskar, minskar även stödet för de internationella organisationer som denna har skapat. Därmed hävdar även vissa realister att upprätthållandet av internationella organisationer kräver en fortsatt hegemoni (Pease 2008:51-52). Realister förnekar inte att internationellt samarbete

inträffar. Dock anser man att detta samarbete främst sker i inom det s.k. low politics vilket innebär mindre känsliga områden såsom exempelvis transport och telekommunikation. Eftersom internationella organisationer speglar hegemonens eller de starka staternas intressen kan organisationernas uppträdande förklaras genom att se till den underliggande maktfördelningen i det internationella systemet. Därmed spelar internationella organisationer, utifrån detta perspektiv, ingen roll i upprätthållandet av internationell fred eller säkerhet. Detta kan enbart förklaras genom att se till maktbalansen i det internationella systemet. Internationella organisationer spelar, enligt realismen, ändå en viss roll då de starkaste staterna drar vinning ur dessa då de institutionaliserar dess normer och värderingar. Vidare skapas, genom organisationerna, legitimitet för dessa värderingar och status quo är lättare att upprätthålla (Pease 2008:55-56;Mingst 2008: 200-201).

Realister har en pessimistisk syn på internationella organisationers möjlighet att agera självständigt. Mer konkret menar de att dessa organisationer varken kan begränsa staters uppträdande och ej heller förhindra att krig bryter ut. Krig är, enligt realismen, ett resultat av ett ojämnt maktförhållande mellan stater där internationella organisationer inte kan spela någon betydande roll. Därmed är även den internationella styrningen (governance) enbart ett samförstånd mellan de starkaste staterna där internationella organisationer enbart fungerar som en döljande slöja för dess arbete (Pease 2008:44).

2.2.2 Kritik mot realismen

Realismen baseras på maktbegreppet och förklarar maktpolitik. Dock finns ingen konsensus om vad makt egentligen innebär. Vissa ser makt som materiell militär kapacitet medan andra ser till ekonomiska och teknologiska framsteg. Makt kan därmed vara både materiellt och icke materiellt. Makt kan även vara inflytande. Det kan handla om en stats möjlighet att få en annan stat att göra något de annars inte hade valt att göra. Denna definition är problematiskt då det är omöjligt att veta hur en aktör från första början hade tänkt agera. En annan viktig kritik har att göra med begreppet nationellt intresse. Stater agerar, utifrån realismen, i sitt nationella intresse. Men att definiera en stats intresse förutom dess önskan att överleva i det internationella systemet är näst intill omöjligt vilket gör att det nationella intresset kan betyda i princip vad som helst och således inte förklarar någonting (Pease 2008:57).

2.3 Liberalism

Den ekonomiska och politiska liberalismen är två i stor mån skilda teorier och liberalismen kommer här bara att behandlas inom den politiska sfären. Inom politisk teori står liberalismen

för en tro på individuell jämlikhet, individuell frihet, deltagardemokrati och en begränsad statsmakt (Pease 2008:58). Liberalismen motsätter sig realismens pessimistiska syn på internationella relationer. Liberaler ser internationella relationer som en blandning av samarbete och konflikter. De hävdar att den senare delen av 1900-talet bidrog med förändringar som förändrade de internationella relationerna. För det första menar de att de vapen som har utvecklats har blivit så pass destruktiva att ingen stat vill använda dessa för att nå sina syften inom utrikespolitiken. För det andra har spridningen av demokrati gjort att dispyter i större mån än tidigare klaras upp under fredliga former. En tredje förändring visar på att samhällen idag inte är åtskilda från varandra som de var tidigare. Den internationella interdependensen har gjort att samhällen idag ser sig som delar av en större massa istället för enskilda skepp som behöver föra krig med varandra. Liberaler är därmed optimistiskt inställda till möjligheten för internationell fred (Pease 2008:58).

Liberalismen går bl.a. tillbaka till John Locke som betonade en begränsad statsmakt. Han framhöll även att människan till sin natur är samarbetsbenägen. Enligt Adam Smith synsätt är människor i grunden ekonomiskt drivna och genom att skapa möjligheter för människan att handla i sitt ekonomiska intresse skapar man även social harmoni i ett samhälle. Genom att låta marknadskrafterna råda och ha en så begränsad statsmakt som möjligt, vilket gör att människor kan handla i sitt ekonomiska intresse, undviker man att människor drivs av andra passioner såsom nationalism eller religiös hängivenhet, något som, Smith hävdar, kan innebära ett hot mot harmonin mellan människor i ett samhälle. Smith såg en stark koppling mellan ekonomi och fred och menade att krig istället kunde kopplas samman med för mycket politik (Pease 2008:60-61). Vad Locke, Smith men även Kant m.fl. hade gemensamt var uppfattningen att ekonomin skulle styra politiken. Ekonomi sågs, enligt dessa tänkare, som bidragande till samarbete (Pease 2008:62).

Fyra grundantaganden finns inom liberalismens syn på internationella relationer. Den första säger att både stater och icke statliga aktörer är viktiga deltagare på den internationella arenan. Detta går tillbaks till liberalismen tonvikt på individen. Detta resulterar i liberalismens fokus på alla delar där individer ingår vilket kan vara allt från hushåll, intresseorganisationer, företag osv. Liberaler menar även att internationella och transnationella aktörer skapar det internationella landskapet som de olika aktörerna agerar i. Vidare har icke statliga aktörer stora möjligheter att agera självständigt för att påverka både inrikes- och utrikespolitik. Det andra antagandet säger att stater, i motsats till realismen, inte behöver vara enhetliga och rationella aktörer. Eftersom en stat innefattar olika aktörer såsom partier, företag osv. finns

därmed även olika och ibland konkurrerande intressen inom en stat. Detta resulterar även i att synen på rationellt handlande beror på vem eller vilken aktör du frågar. En stat är därmed inte helt autonom då den kan påverkas av både interna och externa influenser. Enligt liberaler är det balansen och jämvikten mellan de olika intressena som skapar det nationella intresset. Det tredje antagandet visar på internationella relationer som en kombination av konflikter och samarbete. Den komplexa interdependensen bidrar till ett ökat samarbete mellan länder men karakteriserar även det internationella systemet med de villkor som statliga och icke statliga aktörer sedan handlar utifrån. Vidare menar man att spridningen av demokrati har bidragit med en moralisk interdependens vilket minskar risken för konflikter. Det fjärde antagandet går emot realismens syn på militär- och säkerhetspolitik som topprioriterad på den internationella agendan. Liberaler menar att även andra områden såsom ekonomi och miljöfrågor också kan vara viktiga för regeringar. Det finns därmed ingen hierarki för de internationella frågorna vilket även gör de internationella målen och intressena svåra att definiera (Pease 2008:63-64).

2.3.1 Liberalismens syn på internationella organisationers natur och roll

Liberaler har en positiv syn på internationella organisationer. IGO's kan, när de blivit institutionaliserade, utvecklas till överstatliga organisationer såsom EU. Staternas auktoritet kan därmed även gradvis minska för att förskjutas till de överstatliga institutionerna. Liberala institutionalister hävdar att IGO's kan göra mer än att bara främja de mäktigaste staternas intressen. Dessa organisationer minskar både informations- och transaktionskostnader för stater samt främjar transparens (Pease 2008:65). Liberaler ser på IGO's på två sätt. Enligt institutionalister krävs den hegemoniska makten, i likhet med realismen, för att inrätta en internationell organisation. Däremot hävdar de att den, när den är upprättad, ej längre är beroende av hegemonin utan kan handla och påverka med egen kraft utan inblandning från en superstat. Funktionalister menar att organisationer kan uppkomma utan en hegemonisk inblandning och menar att likasinnade individer och regeringar skapar organisationer för att hantera komplexa problem (Pease 2008:66-67).

Internationella organisationer hjälper, enligt liberaler, stater att finna tillit för varandra och bidrar till en minskad risk för konflikter och ett ökat fredsfrämjande. Här tas ofta NATO upp som ett exempel på ett lyckat militärt samarbete. Vidare främjar internationella organisationer ekonomiskt välstånd, global välfärd och hållbar utveckling. Organisationer som främjar de globala marknadskrafterna understödjer även den komplexa interdependensen vilket minskar

riskan för våldsamma konflikter. Dessutom utvecklar och sprider organisationerna demokratiska värden och hjälper till att bevara mänskliga rättigheter. Enligt liberaler kan därmed internationella organisationer ses som frontfigurer inom den internationella styrningen (governance) (Pease 2008:68-71, se även Mingst 2008:163-200).

2.3.2 Kritik mot liberalismen

En stor kritik mot liberalismen är att den är etnocentrisk och skapar fördomar mot andra system. Det normativa ställningstagandet är ofta att demokrati är bättre än någon annan styrelseform och att kapitalism är bättre än någon annan form av produktion. Exempelvis är påståendet att marknadsekonomi gynnar alla ett mycket djärvt sådant som många skulle invända emot. Liberaler har också kritiserats för att bara fokusera på absoluta vinster och därmed undantränga det faktum att det existerar relativa vinster. Andra kritiker menar att liberaler skyller underutveckling och fattigdom på individer, företag eller regeringar och bortser från strukturella hinder och möjligheten att kapitalism både kan skapa vinnare och förlorare som inte beror på ekonomiska faktorer utan på ojämlika resurser och maktpositioner. Vidare kritiseras liberalismen för antagandet att alla intressen kan konkurrera på lika villkor på den politiska arenan. Även antagandet om att enbart ekonomin ska besluta politiken har kritiserats. De menar att samhällen även lägger stor vikt vid traditioner och kulturer som inte är anpassningsbara till de ekonomiska krafterna. Andra kritiker menar att liberalernas syn på marknaden som opolitisk och enbart beroende av utbud och efterfrågan är naiv. Dessa kritiker pekar på kvinnors underrepresentation och undergivna maktförhållande för att enbart nämna en faktor (Pease 2008:71-72).

3 Metod och material

Syftet med detta kapitel är att ge en redogörelse för mitt val av fallstudien som forskningsmetod. En redovisning av varför just denna metod valts görs nedan med en diskussion kring både de för- och nackdelar som finns kring denna. Vidare diskuteras i detta kapitel begreppen reliabilitet och validitet. Här redovisas och diskuteras även det material som använts och vilken analysmetod som kommer att användas. Sist kommer även en redovisning av hur jag operationaliserat mina teoretiska begrepp samt hur de kommer att användas i analysen.

3.1 Metodologiska överväganden

Definitionen av en fallstudie redovisas av Sharan B Merriam som att identifiera ett avgränsat system som ska utgöra fokus för undersökningen. Fallstudien är därmed en undersökning av en specifik företeelse och har valts ut för att den är intressant och kan utgöra någon form av hypotes (Merriam 1994:3; se även Yin 2009:18). I detta fall har klimatförhandlingarna valts ut som fall eftersom de utgör en intressant företeelse att se på hur EU som organisation kan spela in roll inom internationella förhandlingar. Vidare lämpar sig fallstudien som metod då de teorier jag använder är baserade i internationella relationer. Vid klimatkonferensen var ledande aktörer på den internationella arenan närvarande. Detta infattade både statliga och icke statliga aktörer samt framförallt EU, som är huvudobjekt i studien, men även USA, som i position som hegemon, inom realismen är en central aktör. Klimatförhandlingarna valdes vidare ut som fall då EU som organisation hade möjlighet att agera självständigt och då med utgångspunkt i liberalismen men även det faktum att förhandlingarna behandlade utsläppsrätter som ger upphov till svåra ekonomiska tvister som ligger nära ett lands nationella intresse.

Fallstudien definieras vidare av Merriam utav fyra kännetecken. Att den är partikularistisk innebär att det utvalda fallet är speciellt viktigt och har diskuterats ovan. För det andra kan fallstudier uppvisa en deskriptiv karaktär vilket innebär att beskrivningarna är täta samt att de ofta är kvalitativa. Fallstudien är även heuristisk och syftar till att förbättra läsarens förståelse kring det som studeras. Denna uppsats syfte är att ge läsaren en djupare förståelse av den Europeiska Unionen som enhetlig aktör på den internationella arenan. Att en fallstudie är induktiv innebär att den grundar sig i induktiva resonemang. Genom detta har de generaliseringar som görs sin grund i den kontexten som studeras och inte i redan på förhand specificerade hypoteser (Merriam 1994:25-27). Denna studie har även ett kvalitativt angreppssätt vilket innebär att syftet är att förstå vilken roll EU kan spela utifrån materialet

kring klimatförhandlingarna. Detta skiljer sig ifrån en mer kvantitativ inriktning som plockar isär delar och variabler och studerar dess komponenter. Vidare följer denna studie Merriams resonemang kring kvalitativ forskning som utgörs av att världen inte ses som objektivt beskattad och att det finns många verkligheter samt att tyngdpunkten mera läggs på processer istället för mål och slutresultat. Analysen utgörs även av ett induktivt, eller av forskaren, angreppssätt vilket innebär att man använder sin intuition. Detta kallas även ibland för naturalistiska förklaringar (Merriam 1994:31; se även George & Bennet 2005:240).

Trots att fallstudien syftar till att ge en bred förståelse kring ett fenomen kan fallstudier även riskera att förenkla eller överdriva faktorer inom en viss företeelse och i detta fall klimatförhandlingarna i Köpenhamn. Detta gör även att läsaren drar felaktiva slutsatser eftersom metoden utger sig för att ge en redogörelse utav helheten. Vidare är forskaren styrande i studien eftersom denne väljer material och angreppssätt samt analyserar utan direkta och klara riktlinjer (Merriam 1994:47). Detta berör även begreppet sensitivitet som inom fallstudieforskning innebär att man som forskare måste vara känslig för den information som samlas in. En klar fråga man måste ställa sig är i vilken utsträckning som informationen egentligen speglar det som sker. Detta hör även samman med källkritik och den materialdiskussion som förs nedan. En annan viktig notering har att göra med att vara medveten om sina egna värderingar och förutfattade meningar, något som på många sätt kan påverka undersökningen (Merriam 1994:52).

Begreppen validitet och reliabilitet är beroende av den forskningsmetod som man har valt att använda. Eftersom min studie och i mer generella termer den kvalitativa fallstudien syftar till att ge en ökad förståelse för något blir kriterierna för hur man ska kunna säkerställa undersökningens resultat annorlunda än om syftet exempelvis hade varit att pröva en hypotes (Merriam 1994:176). Begreppet validitet diskuteras vidare under rubriken operationaliseringar.

Reliabilitet handlar om i vilken utsträckning ens resultat kan upprepas. Detta kan konkretiseras som att en annan forskare ska komma fram till samma slutsatser med samma material och reliabiliteten stärks därmed genom att dokumentera allt som görs under undersökningens gång. Eftersom kvalitativa studier strävar efter att beskriva och förklara världen istället för att försöka isolera lagar för människans beteende kan upprepade mätningar leda till att samma företeelse får olika tolkningar. Dock kan man genom att använda sig utav så brett material som möjligt stärka reliabiliteten. Likväl finns problem kring reliabilitet under

en kvalitativ fallstudie. Detta har att göra med att tillvägagångssättet utvecklas efterhand och på så sätt inte kan fastställas i förväg. Detta gör även att begreppet reliabilitet inte kan tillämpas på ett meningsfullt sätt. Mer konkret innebär det att en upprepning av en kvalitativ undersökning inte behöver ge samma resultat som den första. För att komma tillrätta med dessa problem kan man som forskare istället använda sig av andra tekniker. En av dessa tekniker kallar Merriam för forskarens position och innebär att man ger en förklaring till de bakomliggande antaganden och teorier som ska ligga till grund för undersökningen. Detta har i denna uppsats gjorts i inledningskapitlet samt i tidigare forskning och teorier. En annan teknik är att stärka den inre validiteten vilket indirekt stärker undersökningens reliabilitet. Detta beskrivs vidare i diskussionen kring operationaliseringar. Den tredje tekniken som Merriam presenterar visar på vikten i att försöka beskriva sina metoder så pass detaljerat som möjligt (Merriam 1999:183; Yin 2009:45). I denna uppsats görs detta under rubriken material och källkritik.

Ett exempel på ett reliabilitetsproblem i denna uppsats är hur man kan finna belägg för sina operationaliseringar i det empiriska materialet. Hur kan man exempelvis i materialet se ett tecken på EU:s vilja att främja transparens? Detta är egna tolkningar som gjorts och ett sätt att öka reliabiliteten är att läsa igenom materialet flera gånger och se huruvida man kommer fram till samma slutsatser. Man kan även låta någon annan läsa samma material och göra en tolkning för att se om den överlag blir liknande min egen. Inom ramen för C-uppsatsens tidsomfång har detta inte gjorts vilket således är ett hinder i reliabilitetssynpunkt. Andra reliabilitetsproblem kan uppstå genom att de begrepp som finns inom de teorier jag har valt är vaga och på så sätt mångtydiga vilket kan leda till flertydiga och svårtolkade slutsatser. Även materialet som används, och då främst i form av tidningsartiklar, kan vara vagt skrivna och svåra att sätta in i forskningssammanhang, något som också kan leda till brister i reliabiliteten.

3.2 Analysmetod

Analysen kommer, som beskrivet i teoridelen, att göras utifrån ett liberalistiskt och ett realistiskt perspektiv. Här relaterar jag i stor mån till Merriams resonemang kring teorins roll i fallstudier där man i stor mån är styrd utav tidigare teorier och gör härledning utifrån dessa. Jag har här i förväg valt ut två teorier som kommer att användas för att tolka förhandlingarna i Köpenhamn och som kommer utgöra en ram för det empiriska materialet (Merriam 1994:71). Detta gör även att jag valt principer som jag ska använda mig av för att tolka förhandlingarna. Ett mer specifikt resonemang kring teorins roll i analysen redovisas under rubriken operationaliseringar. Min analysmetod kommer även präglas av det induktiva angreppssättet

som kännetecknar en fallstudie och som innebär att begrepp och kategorier hämtas utifrån det empiriska materialet.

3.3 Material och källkritik

Det empiriska materialet som har samlats in för att kunna göra en analys har införskaffats systematiskt och med eftertanke och avgränsning för C-uppsatsens omfattning. Min avsikt har varit att få en bred och allsidig analys vilket gjort det nödvändigt att använda sig utav olika källor. En del av analysmaterialet har tagits från dagspress. I svenskt format har jag i databaser sökt i de två största dagstidningarna i Sverige, Svenska Dagbladet och Dagens Nyheter. Detta motiverar jag med skälet att Sverige, under tiden för klimatförhandlingarna, var ordförandeland i EU, något som gör dessa tidningar till relevant material. Sökningen har gjorts med systematik. Avgränsningar har gjorts i databasernas sökfunktioner vilket mer konkret innebär att jag har använt mig utav tre sökord. Orden *klimat**, *eu* och *köpenhamn** har använts. Detta har gjort att relevant material funnits. Avgränsning i tid är baserad på klimatmötets tidsspann. Eftersom förhandlingarna pågick mellan den 7-18 december 2009 är det inom ramen för denna som sökningen gjorts. Material publicerat mellan den 1-25 december har använts eftersom artiklar och debatter kring ämnet i största mån har funnits veckan innan, under och veckan efter förhandlingarna. Vidare har sedan artiklar som i huvudsak inte behandlat klimatförhandlingarna uteslutits. I största mån har ledartiklar och liknande uteslutits för att öka objektiviteten i artiklarna även om dagstidningar i sig inte kan ses som absolut neutrala.

För att få ytterligare bredd har även två internationella tidskrifter använts. European Voice, som är en tidning med en fullständig inriktning på den Europeiska Unionen, är del i The Economist Group. Denna tidning är, enligt utgivarna, inte bunden av någon medlemsstat, något parti eller specifik åskådning och tillhandahåller oberoende information (se European Voice 2010). Den andra internationella tidsskrift som använts är den amerikanska versionen av The New York Times. Detta har valts i syfte att få ett mer nyanserat analysmaterial där denna tidning möjligtvis har en mer kritisk bild utav EU samt en starkare betoning på det amerikanska perspektivet. Sökningen av artiklar har gjorts i likhet med tidigare sökningar där avgränsning i tid varit mellan den 1-25 december 2009. Sökningen har vidare gjorts i respektive tidnings databas med sökorden *climate** och *copenhagen**.

En genomgång av ca femton artiklar från varje nyhetstidning har gjorts (SvD, DN, European Voice och New York Times). Därifrån har de artiklar som jag funnit mest värdefulla använts i analysen.

Material har även inhämtats från EU:s officiella hemsida för att få en bild av EU:s ståndpunkter och målsättningar innan klimatmötet. Till största del är detta material i form av pressreleaser från kommissionen men även information från det svenska ordförandeskapet samt nyheter kring detta har använts. Detta för att klimatförhandlingarna ägde rum under det svenska ordförandeskapet. Att EU:s egna källor kan tendera att presentera sin egen roll i en positiv bemärkelse är något jag tagit i beaktande men källan är ändå, i min mening, värdefull då studien syftar till att förklara EU som organisation.

Analysmaterialet har i liten mån även utgått ifrån pressreleaser ifrån FN:s klimatkonvention. Syftet har här enbart varit att öka graden av generaliserbarhet i och med fler källor då svårigheter uppstått att finna konkret information kring de förhandlingar som pågått och de olika ståndpunkter som utkristalliserats genom förhandlingarnas gång på just denna hemsida. Denna källa tror jag även inte har som syfte att presentera de skiljelinjer som funnits vilket även gör att dagstidningar varit min största empiriska källa.

Material till tidigare forskning har funnits i databaserna *Worldwide Political Science Abstract*, *Public Affairs Information Service (PAIS)* samt i *JSTOR*. Sökning har även gjorts i *Sage* och *Wiley*. I de fall där funktionen *peer reviewed* funnits har artiklar tagits därifrån, detta för att öka graden av vetenskaplighet i uppsatsen.

Ett resultat av materialgenomgången visar att jag uteslutande har använt mig utav dokument som informationskälla. Detta har således uteslutit diverse observationer och intervjuer. Valet motiverar jag med hänvisningen till den tid som finns till förfogande för C-uppsatsens omfång samt den rika information i dokumentform som funnits tillgänglig. Här finns otvivelaktigt både för- och nackdelar med användandet av dokument. En nackdel som presenteras av Merriam är att dokument som används inte framställts i forskningssyfte och därmed inte heller passar de begreppsdefinitioner som forskaren valt att använda. Dock kan fördelar dras med den induktiva analysmetoden då dessa redan etablerade begrepp och definitioner spelar mindre roll (Merriam 1994:119; se även Yin 2009:102). Andra fördelar med användandet av dokument är dess stabilitet samt att dokumenten ger en empirisk grund beträffande den kontext som man har valt att studera (Merriam 1994:121).

3.4 Operationaliseringar

Operationaliseringen av mina två teorier, realism och liberalism är avgränsade och tagna ur de fyra grundantaganden som finns kring varje teori samt den syn de båda har på internationella organisationers natur och roll inom internationell politik.

Huvudaktörerna inom realismen är stater som agerar enhetligt och med sitt nationella intresse i fokus. Vidare ser detta perspektiv internationella relationer som konfliktfyllda vilket även gör att teorin inriktas på maktpolitik. Eftersom man idag kan se det internationella systemet som unipolärt med USA som hegemon kan internationella organisationer, och i detta fall EU, inte tänkas spela någon roll eller en väldigt liten roll. Denna roll kan vidare bara spelas inom low politics vilket innebär inom områden där det nationella intresset inte hotas.

Utgångspunkten för den realistiska analysen blir därmed att EU inte förväntas spela någon roll under dessa förhandlingar. Detta beror på att USA som hegemon har makt att styra förhandlingarna i den riktning de så önskar. Analysen kommer därför att inriktas mot att hitta formuleringar som tyder på att USA som hegemon, genom olika strategier, försöker visa sin hegemoniska position. Detta kan ske både med s.k. piska eller morot.

Eftersom liberalismen utgår ifrån att både statliga och icke statliga aktörer är viktiga inom internationell politik samt att internationella relationer präglas av både konflikter och samarbete kan EU inom detta perspektiv tänkas spela en roll under klimatförhandlingarna. Eftersom maktpolitik inom liberalismen inte är prioriterad samt det faktum att det råder ett plural av aktörer inom internationella förhandlingar kan EU utifrån detta perspektiv tänkas ha en positiv inverkan på klimatförhandlingarna. Detta i form av organisationens inriktning på problemlösning av komplexa frågor samt dess försök till att minska både informations- och transaktionskostnader samt främjandet av transparens. Detta förklaras av den mångfald av aktörer som existerar samt utgår ifrån att EU av egen kraft kan handla utan inblandning eller påverkan av en hegemon. Den liberalistiska analysen kommer därför att leta efter information som tyder på att EU agerat med egen kraft samt arbetat mot problemlösning tillsammans med övriga aktörer.

Validitet berör frågan i hur stor utsträckning man mäter det man avser att mäta. Bjereld, Demker och Hinnfors beskriver validitet som ”graden av överensstämmelse mellan den teoretiska och den operationella definitionen” (Bjereld, Demker & Hinnfors 2009:112-113; se även Yin 2009:41-42). Eftersom jag i mina operationaliseringar utgått ifrån de grundantaganden som de båda teorierna bygger på betraktar jag dessa som valida. Dock är

detta utifrån respektive teori och en diskussion kring hur dessa teorier stämmer överens med verkligheten lämnar jag därhän. Vidare har jag för att stärka den interna validiteten använt mig utav flera olika informationsskällor som kan ge en nyanserad och riktig bild utav klimatförhandlingarna som beskrivet under rubriken material och källkritik. Extern validitet visar på hur pass hög generaliserbarhet resultaten av en undersökning har. Eftersom fallstudier är inriktade på ett specifikt fall har denna form av validitet ofta varit svår att fastställa. Mer konkret i förhållande till mina frågeställningar handlar extern validitet om huruvida mina resultat kan säga något generellt om EU som organisation på den internationella arenan eller ännu vidare om detta kan generaliseras till alla organisationer inom internationella relationer. Som Merriam beskriver är frågan kring generaliserbarhet i en fallstudie mer inriktad på huruvida man överhuvudtaget kan generalisera från ett fall eller från kvalitativa undersökningar och i så fall på vilket sätt (Merriam 1999:184-185; Yin 2009:43).

Ett konkret exempel på validitetsproblematik i denna uppsats är hur man kan studera en roll. I mina frågeställningar frågar jag vilken roll som EU kan spela. Detta ord har många betydelser och här har jag valt att utgå ifrån de roller som internationella organisationer kan tänkas spela utifrån liberalismen och realismen. Det är således inte självklart vad en roll är. Begreppet roll är i denna uppsats baserat på två teorier som på förhand beskrivit vilken roll som internationella organisationer kan tänkas spela.

4 Analys

I detta kapitel ges först en kort sammanfattning av klimatmötets syfte och målsättningar. En redogörelse av både EU:s och FN:s förväntningar och riktlinjer på mötet presenteras också kort. Därefter redovisas den liberala analysen följt av en analys med realistisk utgångspunkt.

4.1 Historisk kontext

FN:s klimatkonvention arrangerade mellan den 7-18 december 2009 ett klimatmöte i Köpenhamn. Detta möte har även kallats COP 15 vilket står för *Fifteenth session of the Conference of the Parties*. Detta möte samlade deltagare från 192 länder med en mängd olika aktörer. Detta innefattade regeringsrepresentanter, diverse olika internationella organisationer, FN-representanter, NGO's samt överstatliga organisationer och journalister. Syftet med mötet var att få till stånd ett nytt bindande klimatavtal eftersom det nu rådande Kyotoprotokollet kommer upphöra att gälla efter 2012. Avtalet var ämnat att innehålla mål gällande minskade utsläpp av växthusgaser i industriländerna samt en förbindelse av utvecklingsländerna för att bromsa sina utsläpp. Vidare skulle mötet också lösa frågan kring finansieringen av klimatåtgärderna i utvecklingsländerna (Gustavsson 2010).

Innan mötets början rådde tvivel kring möjligheterna att komma fram till ett bindande avtal mellan parterna. Många har ansett det nödvändigt att USA, som tillsammans med Kina är det land som släpper ut mest växthusgaser, ska ta ett stort ansvar. Detta även på grund av det faktum att USA har stått utanför det nu rådande Kyotoprotokollet. Skiljelinjer låg, innan mötet, även mellan industri- och utvecklingsländer där utvecklingsländerna ansett att industriländerna burit på det historiska ansvaret för de utsläpp av växthusgaser som resulterat i nuvarande situation. Därmed ansågs utvecklingsländerna inte omedelbart villiga att bära ett stort ansvar i denna fråga (Gustavsson 2010).

EU:s officiella hemsidas pressrelease innan mötets början presenterade unionens vilja att spela en ledarroll för att kämpa för ett ambitiöst avtal under konferensen (Europa 2009a). Vidare var EU:s mål att få fram ett nytt, heltäckande, rättvist och legalt bindande avtal som skulle kunna ge en universell ratifikation av alla inblandande parter. Ytterligare lovade EU att skära ner sina utsläpp av växthusgaser med upp till 30% fram till 2020 (jämfört med 1990 års nivåer) om andra rika industriländer också följde i samma spår. I annat fall hade EU utlovat en minskning av utsläpp på 20 % (European Commission 2009; Rankin 2009a). Detta var det främsta målet som EU satt upp innan mötet i syfte att förhindra den globala uppvärmningen. Vidare lovade unionen att bidra med sin beskärda del till en s.k. *fast track deal* i syfte att

finansierat stödja utvecklingsländer att arbeta för hållbar utveckling (European Commission 2009).

Yvo de Boer, generalsekreterare för FN:s klimatkonvention, citeras i juni 2009 i en pressrelease från FN om sina förhoppningar inför Köpenhamnsmötet. ”The political moment is right to reach an agreement. There is no doubt in my mind that the Copenhagen climate conference in December is going to lead to a result. If the world has learned anything from the financial crisis, it is that global issues require a global response” (UNFCCC 2009a). Vidare presenterar en annan pressrelease dagen innan mötets början FN:s målsättning med förhandlingarna. ”One day ahead of the historic UN Climate Change Conference in Copenhagen, the UN’s top climate change official expressed confidence that the meeting would deliver a comprehensive, ambitious and effective international climate change deal.”(UNFCCC 2009c).

4.2 Liberal analys

Ett memo från EU förklarar anledningar till att EU ville se ett enda nytt bindande klimatavtal för alla inblandade parter. Dessa kan även starkt kopplas samman med de liberala grundtankar som finns kring internationella organisationer. Den första anledningen som EU ger för dess önskan om ett nytt bindande avtal är att det skulle ge ett universellt deltagande vilket även skulle leda till att enbart en ratifikationsprocess skulle vara nödvändig. Denna anledning är ett tydligt tecken på EU:s inriktning mot att minska informations- och transaktionskostnader samt att lösa komplexa problem på hög nivå. Den andra anledningen som ges är vad de kallar följdriktighet och stadga och innebär att ett enda avtal möjliggör en fasthet och undviker separation och uppdelning, vilket skulle försvåra en internationell regim inom detta område. Även detta är en liberal uppfattning där EU explicit uttrycker sin önskan om en internationell regim inom miljöområdet som även kan främja interdependensen mellan länder. En tredje anledning till ett enda avtal är, enligt EU, att det underlättar för en rationalisering av det institutionella ramverket för klimatförändringarna och därmed undviker dubbelarbete och slösaktighet med resurser. Detta understödjer de liberala idéer som säger att institutioner, när de väl är upprättade, har möjlighet att agera av egen kraft utan inblandning av starka stater. Vidare menar EU att ett enda avtal skulle underlätta marknaden med utsläppsrätter vilket också tyder på en önskan från organisationen att minska informations- och transaktionskostnader samt att lösa komplexa problem (Europa 2009b).

Veckan innan klimatmötet diskuterade medlemsländerna ihop sig kring hur mycket pengar som unionen skulle bidra med till det s.k. *fast track*-paketet. Information från EU-toppmötet visade på att unionen ville att Köpenhamnsöverenskommelsen skulle ge bestämmelser på omedelbara åtgärder och att detta krävde finansiellt underlag, därav vikten från EU att komma överens om en summa. Detta kan ses som ett sätt av EU att försöka enas och tala med en röst för att kunna påverka på den internationella arenan. Vidare hade, veckan innan mötet, EU-tjänstemän sagt sig ge upp hoppet om ett legalt bindande avtal i Köpenhamn men att man nu istället hade förväntningar och förhoppningar på att en rättslig text skulle kunna upprättas inom sex månader efter förhandlingarna (Rankin 2009d).

EU:s vilja att kunna sträcka sig till att minska sina utsläpp med upp till 30% om andra industriländer följer i samma spår förklaras som ett sätt för unionen att sätta press både på industri- och utvecklingsländer att göra ambitiösa åtaganden gällande sina utsläpp. Storbritanniens premiärminister Gordon Brown citeras; ”I want to create a situation in which the European Union is persuaded to go to 30%” (Taylor 2009). Detta är en tydlig indikation på att EU velat agera med egen kraft och för att också få andra aktörer med sig. Sveriges statsminister Fredrik Reinfeldt, under det svenska ordförandeskapet, menade att EU skulle komma till klimatförhandlingarna med ett starkt mandat. Han bekräftade även EU:s ambitioner att spela en ledarroll (Gustavsson 2009).

En dag innan klimatmötets början kom beskedet från Vita huset om att USA:s president Barack Obama flyttat fram sin närvaro vid klimatmötet för att kunna delta under den sista dagen av förhandlingarna. Anledningen ansågs vara följderna av en öppen kritik från EU:s håll mot att USA, som står för den största delen av utsläppen i världen, förbisett sitt ansvar (Winiarski 2009). Om detta var den verkliga anledningen kan man här se egenskaper på EU att agera med egen kraft.

Under förhandlingarna rådde det oklarheter kring vilken typ av avtal som skulle bli resultatet i Köpenhamn. Utvecklingsländerna ville exempelvis ha ett förlängt Kyotoprotokoll eftersom detta enbart har ett legalt bindande krav på alla industriländer. Detta innefattar dock inte USA eftersom de inte undertecknat protokollet. Därför arbetade EU för att få fram ett nytt och enhetligt avtal, till stor del, för att få USA inkluderad (Baltscheffsky 2009a). EU ville även, enligt Sveriges miljöminister Andreas Carlgren, föra över det mest väsentliga i Kyotoprotokollet till det nya för att på så sätt kunna få ett heltäckande avtal som även USA kunde tänkas acceptera (Karlsson 2009). Även detta kan ses som ett försök av EU att spela en

ledarroll och som union försöka agera som problemlösare bland många aktörer under förhandlingarna.

Tröghet och försening präglade de två veckor långa förhandlingarna och under de sista dagarna uttryckte EU krav på Kina och USA, som de två ledande nationerna och även de två största utsläppsländerna, att arbeta hårdare och göra mer för att få till stånd ett globalt klimatavtal. Miljöminister Andreas Carlgren uttryckte detta vidare genom att säga att Kinas och USA:s ambitioner att begränsa utsläppen antingen skulle ”make or break the world’s efforts to keep global warming below 2°C” (Rankin 2009c). Vidare gjorde EU framsteg i förhandlingarna när afrikanska ledare reducerade sina tidigare höga förväntningar på finansiellt stöd till att nu acceptera den linje som EU förespråkade (Rankin 2009c). Att EU explicit ställde krav på två ledande nationer kan ses som unionens försök att agera av egen kraft. Även det faktum att de afrikanska ledarna gav med sig inför EU:s position är en antydning till dess möjlighet att spela en roll som problemlösare och aktör inom internationell klimatpolitik, även om detta enbart var inom förhandlingsfasen och utfallet inte ännu var känt.

Under förhandlingarnas slutfas riktades kritik mot EU där det påstods att unionen hade en skuld i den kraftigt försenade förhandlingsprocessen. Detta eftersom EU hela tiden varit inriktad enbart på att få ett helt nytt och legalt bindande avtal och bortsett från andra lösningar. Miljöminister Andreas Carlgren nekade dock till dessa anklagelser. Vidare menade man att unionen hade haft svårigheter att kommunicera sina ståndpunkter till G77-gruppen, bestående av utvecklingsländer. Ett sista försök gjordes av statsminister Fredrik Reinfeldt att samla en grupp länder för att hitta grunderna för en lösning (Baltscheffsky 2009c).

Rapportörer från diverse håll hade under förhandlingarnas sista vecka försökt reda ut vad som varit orsak och verkan till den tröghet som rått i överläggningarna. Jan Malmberg beskriver dock i sin analys av förhandlingarna att EU varit den enda större ländergrupp som hela tiden konsekvent försökt att hitta nya förhandlingslösningar. Detta med målet att till varje pris frambringa ett klimatavtal. Ett exempel på detta var EU:s försök att under slutskedet skapa ett snabbspår i förhandlingarna genom att försöka få fram en mindre grupp representanter från olika block och på det sättet fokusera på de viktigaste frågorna. Detta fick dock ett stort motstånd ifrån bl.a. Kina (Malmberg 2009). Ett sådant försök visar på EU:s vilja att agera som union för att påverka och komma fram till lösningar, även om detta inte gav någon effekt.

Klimatförhandlingarna slutade utan ett legalt bindande dokument och löften om minskade utsläpp föll mycket lägre än vad EU hade hoppats på innan förhandlingarna. Fredrik Reinfeldt

menade att EU hade kämpat för att inte gå bakåt under förhandlingarna men sa även att bitterhet och misstro mellan industrialiserade länder och utvecklingsländer varit huvudorsaken till misslyckandet (Rankin 2009b). Klimatförhandlingarnas utfall och resultat diskuteras vidare i den realistiska analysen samt i kapitlet med slutsatser.

4.3 Realistisk analys

Enligt en artikel i New York Times har EU hela tiden varit den enhet av aktörer som arbetat hårdast för att klimatmötet i Köpenhamn skulle lyckas. Dock kan unionen ha varit tvungen att vika undan för de två största utsläppsländerna, Kina och USA, som arbetat för att vara styrande i förhandlingarna. EU har, enligt artikelförfattaren, framstått sig för att vara ett föredöme för resten av världen men unionens förmåga att utöva ett globalt inflytande genom att höja sin miljöstandard och sitt moraliska ledarskap, istället för att använda sin status som potentiell superstat, har stora brister. En professor vid University of Massachusetts menar att EU inte är starkt nog att kunna bestämma utfallet i Köpenhamn. Vidare menar man att medlemsländerna inte varit enade i knäckfrågor vilket ytterligare underminerat dess möjlighet att agera med kraft. Ett stort problem har också varit unionens riktade kritik på USA:s ovilja att skriva under Kyotoprotokollet. Dock har amerikanerna hävdat att detta protokoll hotat den amerikanska suveräniteten (Kanter 2009d). Detta redovisar den realistiska bilden av EU där unionen inte kan ses spela en egentlig roll i Köpenhamn. Istället är det här USA som stormakt som ser till sitt egenintresse och inte skriver under internationella avtal om det inte gynnar landet i sig och ännu mindre om det hotar landets intresse.

Redan sommaren innan Köpenhamnsmötet ägde rum valde USA att förhandla bilateralt med Kina istället för att komma till Bonn där FN:s klimatförhandlingar hölls (Kanter 2009d). Detta tyder på att USA, istället för att använda FN som forum, för en maktpolitik i den riktning som de själva önskar.

USA:s president Barack Obama hade, tillsammans med andra asiatiska ledare, en månad innan mötet i Köpenhamn antytt att inget legalt bindande avtal skulle nås. Istället frambringade han hopp i meddela att han i alla fall tänkt närvara vid konferensen (Rankin 2009a; Winiarski 2009). Även detta tyder starkt på USA:s position som hegemon där nationen redan innan mötet anger målsättningar och förväntningar.

Att EU gick ut med målsättningen att spela en ledarroll stod klart väldigt tydligt i uttalanden från bl.a. statsminister Fredrik Reinfeldt. Dock fanns under förhandlingarnas första vecka stora motsättningar inom unionen där frågor om både strategi och politiskt innehåll samt kring

hur långt EU skulle gå i förhandlingarna med omvärlden inte stod klara. Vidare var man inte överens om vem som skulle betala för det som unionen utgivit sig för att bidra med (Varning för splittring 2009). Att EU några dagar in i förhandlingarna fortfarande försökte enas internt kring olika frågor sågs från amerikanskt håll som en svaghet. Att medlemsländerna mitt under förhandlingarna hade ett möte i Bryssel för att där kunna komma överens och visa upp en enad hållning i klimatfrågan bidrog till denna brist på förtroende för unionens möjlighet att spela en ledande roll under de internationella förhandlingarna (Kanter 2009c). Utifrån ett realistiskt perspektiv är detta ett typexempel som uppstår inom organisationer som innehar stater som medlemmar. Huvudaktörerna inom realismen är stater och de agerar vidare i sitt nationella intresse. Att de olika medlemsstaterna hade svårigheter att komma överens är utifrån detta perspektiv naturligt då alla strävade för att få sina nationella mål uppnådda. Detta leder vidare till att relationer på denna nivå blir konfliktfyllda och gemensamma beslut blir svåra att ta.

EU hade vid början av andra veckan av förhandlingarna ett bestämt mål om hur man på kort sikt finansiellt skulle stödja utvecklingsländerna att arbeta för klimatåtgärder. Dock fanns inga mål kring hur unionen på lång sikt skulle bistå utvecklingsländerna. Detta problem tillsammans med ytterligare svårigheter att nå klarhet i hur bestämmelser kring handelsrätter med utsläpp konkret skulle kunna sättas i bruk gjorde att EU sågs på med kritiska ögon. Kritik riktades framförallt, från amerikanskt håll, på att unionen inte visade någon konkret text i frågan om hur stater med en stigande ekonomisk makt, såsom Kina och Indien, skulle förväntas ta konkreta steg för att bromsa sina utsläpp. Regler gällande dessa två staters utsläpp var ett krav från USA:s sida för att vara villig att skriva under något avtal. Detta för att dessa länder i framtiden ses som de största utsläppsbovarna (Kanter & Revkin 2009). Konflikten fördjupades än mer i och med det faktum att Kina, bara en månad innan klimatmötet, för första gången redovisade sina abstrakta mål med hur landet ska försöka reducera ökningen av växthusgasutsläpp. Vidare sa sig landet vägra någon form av internationell övervakning av dess utsläppsnivåer överhuvudtaget. Detta gjorde USA:s hållning än mer stark som insisterade på att utan bindande kontroll på Kinas agerande, skulle heller inte USA skriva under något avtal. Detta resulterade i att förhandlingar kring samtycke och eftergivenhet för ett eventuellt fördrag inte gjorde några som helst framsteg. Istället kastade amerikanska och kinesiska förhandlare offentliga anklagelser emellan sig (Broder & Kanter 2009).

En realistisk förklaring på detta kan speglas i den maktfördelning som föreligger i det internationella systemet. USA visade här, med hot om att inte skriva under något avtal, sin position som hegemon. Detta förklaras vidare med att de handlat i sitt nationella intresse. Att internationella relationer dessutom ses som konfliktfyllda gör att USA också här kan ha sett Indien och Kina som hot om de har möjlighet att växa ekonomiskt utan förbehåll för utsläpp av växthusgaser. Detta kan också vara en förklaring till att de inte velat skriva under ett avtal som begränsar tillväxten i den amerikanska ekonomin men inte innefattar inskränkningar i Kinas och Indiens utsikter för ekonomisk tillväxt.

Ett annat problem för EU under förhandlingarna var dess oförmåga att tala med en röst. I uttalanden kring hur mycket unionen skulle bistå med till utvecklingsländerna var de enskilda medlemsstaterna angelägna om att berätta hur mycket de själva skulle bistå med istället för att som union bara göra ett uttalande. Detta visade sig bland annat genom att den franska presidenten Nicolas Sarkozy och den brittiska premiärministern Gordon Brown höll en tidig presskonferens för att presentera sina enskilda erbjudanden i bistånd. Detta gjordes innan det svenska ordförandeskapet hade presenterat hela unionens inställning och anbud (Hedström & Björklund 2009). Även detta kan relateras till realismens grundantagande om stater som de mest centrala aktörerna. Vidare visar detta på EU:s bristande förmåga att tala med en röst och därigenom dess svårighet att spela en ledande roll under förhandlingarna.

Att både stater och olika konstellationer av stater, såsom den Europeiska Unionen, haft svårigheter att komma överens hade, enligt David G. Victor, professor i internationella relationer, att göra med dess rädsla att bli mindre konkurrenskraftiga. Detta sågs tydligast i Kinas ställningstagande och förbudande till övervakning av dess utsläpp (Kanter 2009b). Vidare visar detta på det internationella systemet som konfliktfyllt där stater som centrala aktörer måste handla i sitt egenintresse för att bibehålla eller stärka sin relativa makt, i detta fall i ekonomiska termer (se *relative gains* Burchill 2009:38-39).

Mycket av den tillgängliga informationen gällande slutet av klimatförhandlingarna handlade om den amerikanska presidenten Barack Obamas närvaro i Köpenhamn. Han infann sig efter två veckor av förhandlingar på många olika nivåer där kaos och tvister varit rådande i större grad än någon hade kunnat förutse. Frusna förhandlingar och skiljaktigheter mellan rika och fattiga stater i kombination med en stark misstro gentemot USA för dess historiska ovilja att acceptera bindande avtal gällande landets växthusgaser gjorde att utsikterna för ett avtal inte såg goda ut. Det största problemet låg, enligt New York Times, i konflikten mellan de två

största utsläppsländerna, Kina och USA som var djupt splittrade i frågan. Från amerikanskt håll såg man på Kina som en stoppkloss i förhandlingarna då landet hävdade att kraven som ställts varit förolämpande för landets suveränitet. Ett citat från Paul Bledsoe på the National Commission on Energy Policy visar på den amerikanska inställningen: "The president and his team have been doing everything possible to create a deal that is fair to the U.S. and facilitates international agreement". "But if the Chinese will not accept monitoring of emissions, then a deal is not worth doing" (Broder & Rosenthal 2009). Detta talar för realismens syn på hegemonens position i det internationella systemet och dess försök att stanna i denna position. Att världen väntade på den amerikanska presidenten som problemlösare visar på dennes starka ställning. Vidare visar citaten på hur USA, som stormakt, haft det största inflytandet över sannolikheten att få till stånd ett avtal.

Klimatförhandlingarna fick ett snabbt slut där överenskommelser mellan USA, Kina, Indien, Sydafrika och Brasilien utgjorde ett dokument som resterande nationer i praktiken hade att antingen acceptera eller förkasta. Ord av besvikelse kom från från EU, som hade hoppats på ett bindande avtal, men även från ombud från fattiga nationer som protesterade mot att de stängts ute från de slutgiltiga förhandlingarna. Avtalet, som kom att kallas The Copenhagen Accord, föll kort på många områden och består av ett icke legalt bindande avtal. Inga mål nämns explicit heller gällande förhoppningen om antagandet av ett legalt bindande fördrag. Implementering av bestämmelserna är således också ovissa.¹ Vidare verkade de slutgiltiga förhandlingarna mellan de fem länderna högst kontroversiella. Detta för att Obama och utrikesminister Hillary Clinton sägs ha stormat in på ett pågående möte mellan Kina, Indien, Sydafrika och Brasilien av den anledningen att de inte velat se dem förhandla i hemlighet och utan amerikansk insyn. Detta ledde till att resterande länder och till stor del de små nationerna blev avfjärrade från förhandlingarna, något som lett många involverade i konferensen att antyda att försök till problemlösning av komplexa frågor på en arena med alla världens nationer inte kommer att komma till stånd igen (Broder 2009).

Detta tyder återigen på en internationell förhandling som präglats av intressekonflikter snarare än problemlösning. Att USA som hegemon, sista dagen av förhandlingar, förhandlar enskilt med sina viktigaste motståndare utan någon kommunikation med resterande nationer är ett påtagligt argument för det realistiska perspektivet. Detta bekräftas vidare i ett uttalande av

¹ Avtalet och dess innehåll diskuteras här bara i korthet då syftet är att analysera EU som internationell organisation under klimatförhandlingarna. The Copenhagen Accord går att läsa i sin helhet på FN:s klimatkonventions hemsida. www.unfccc.int.

statsminister Fredrik Reinfeldt där han beskriver att EU förbluffats av hur dessa slutgiltiga förhandlingar uppstått och att han tillsammans med andra EU-ledare fortfarande suttit i överläggningar när de första signalerna kommit om att en överenskommelse kommit till stånd. ”We had very tough negotiations two and a half hours after I read on my mobile telephone that we were already done” (Kanter 2009a).

Andra utvecklingsländer med Venezuela i spetsen visade också starkt sin kritik mot beslutsförfarandet och menade att USA, genom sitt handlande, gått emot FN:s konsensusförfarande. Sudans talesman gick så långt att han liknade de slutgiltiga förhandlingarna med samma värderingar som lett till förintelsen. Att USA och Kina, som klimatsupermakter, styrde utgången av mötet stod för alla inblandade parter därmed klart. De skötte till följd av detta sina klimatåtgärder internt istället för att uppfylla ett internationellt klimatavtal (Baltscheffsky 2009b). Här finns tydliga indikationer på att USA som hegemon inte velat använda sig utav FN som forum då organisationens målsättningar inte stod i linje med landets egna intressen. Som supermakt valde därmed USA att agera av egen kraft i och med sin makt som hegemon i det internationella systemet.

5 Slutsatser

En grundläggande fråga i denna uppsats har varit huruvida det finns möjlighet för EU att agera enhetligt och spela en internationell ledarroll. Detta eftersom man idag ser unionen ta en större och större plats på den internationella arenan. Vidare syftar denna uppsats till att ge en djupare förståelse för EU som aktör inom internationell politik. För att svara på dessa frågor har jag valt att klassificera EU som en internationell organisation och det är ur den definitionen som mina slutsatser härleds. Mina frågeställningar bestod delvis i frågan om EU spelade någon roll under klimatförhandlingarna i Köpenhamn och i så fall vilken roll. Vidare var syftet att ge förklaringar till detta. Argument och slutsatser utifrån både liberalismen och realismen kommer först att redovisas var för sig. Detta kommer sedan följas av allomfattande slutsatser och diskussioner som även kommer att kopplas till tidigare forskning inom området. Sist redogör jag för förslag till fortsatt forskning.

5.1 Liberala slutsatser

I min liberala analys har jag, utifrån min operationalisering av teorin, haft som utgångspunkt att EU kan spela en ledarroll under klimatförhandlingarna. Detta beror på att liberalismen ser internationell politik som präglad både av både samarbete och konflikter samt att det plural av aktörer som finns inom systemet gör att en internationell organisation, som EU, kan ha en positiv inverkan på internationella förhandlingar. Detta främst genom en inriktning på problemlösning av komplexa frågor, en minskning av informations- och transaktionskostnader, främjande av transparens samt organisationers möjlighet att agera självständigt utan inblandning eller påverkan från en hegemon.

Att EU hade ett liberalt synsätt på sig själva innan mötets början står väldigt tydligt att finna i materialet. Framförallt visas detta i de explicita målsättningarna och argument för dessa som presenteras av EU självt och varför de ville se ett nytt och universellt legalt bindande avtal upprättas. EU hade en önskan om en internationell regim inom miljöområdet. Detta står i stark kombination med liberala idéer om att lösa komplexa frågor på internationell nivå. Vidare ville EU också upprätta en internationell marknad med utsläppsrätter, vilket kan ses som en önskan att minska informations- och transaktionskostnader samt en riktning i främjandet av internationell transparens. Att unionen även var villig att minska sina utsläpp med 30 % istället för 20 % om andra följde i samma spår kan också ses som ett försök av EU att sätta press på både utvecklings- och industriländer. Man ville här föregå med gott exempel och agera med egen kraft för att på så sätt få andra nationer med sig. Att EU var inriktat på ett helt nytt avtal som skulle få med USA var också ett försök från unionens sida att agera som

problemlösare bland många aktörer. Många rapportörer hade under förhandlingarna också pekat på unionen som den enda större ländergrupp som konsekvent, under hela konferensen, försökt att hitta nya förhandlingslösningar.

5.2 Realistiska slutsatser

Den realistiska analysens utgångspunkt har varit att stater är de centrala aktörerna samt att internationella relationer främst präglas av konflikter. Detta gör att stater fokuserar på sin egen maktpolitik vilket leder till att internationella organisationer inte kan ses spela någon central roll. Med ett unipolärt system, med USA som hegemon, kan landet därmed även styra förhandlingarna i den riktning de så önskar utan att behöva påverkas av internationella organisationer såsom EU.

EU försökte, som nämnts ovan, att föregå med gott exempel och utöva globalt inflytande genom moraliskt ledarskap. Dock fick unionen vika sig för USA:s och Kinas maktpolitik som i slutskedet styrde förhandlingarna. Att EU-länderna uppvisade stora brister i sin möjlighet att tala med en röst bidrog också till dess moderata inflytande under konferensen. Detta förklaras med att stater är de centrala aktörerna inom internationell politik och att svårigheter att enas internt inom EU enbart hade naturliga förklaringar då alla medlemsstater agerade i sitt eget nationalintresse vilket gör gemensamma målsättningar svåra att nå.

USA hade som stormakt möjlighet att styra förhandlingarna och gjorde detta genom att förhandla utifrån sitt nationella intresse. Ett exempel på detta var landets val att, sommaren innan klimatkonferensen, förhandla bilateralt med Kina istället för att använda FN som forum. Redan innan Köpenhamnskonferensens början hade Barack Obama även antytt att inget legalt bindande avtal skulle nås vilket även fick EU att gå ut med ett uttalande att det istället önskade att en avtalstext upprättades sex månader efter mötets avslutande. Att USA, som hegemon, här satte spelreglerna och målsättningarna påvisas tydligt. Ett annat tecken på detta var USA:s hot om att inte skriva under ett avtal där Kinas kontroll av växthusgasutsläpp inte övervakades. Vidare visar rapporteringen kring slutskedet av klimatförhandlingarna på att världen väntade på den amerikanska presidentens närvaro och agerande för att kunna lösa de tröga överläggningarna.

Kanske det mest påtagliga argumentet för det realistiska perspektivet är sättet förhandlingarna slutade på. USA förhandlade, som beskrivet i analysen, internt med Kina och tre andra länder, utan någon kommunikation med resterande nationer. Detta gjorde även att avtalet speglade de låga målsättningar som USA hade vilket resulterade i ett icke legalt bindande avtal. Vidare

valde USA att inte agera i enlighet med FN:s konsensusförfarande vilket också starkt tyder på nationens starka ställning i det internationella systemet.

5.3 Övergripande slutsatser och koppling till tidigare forskning

Mina övergripande slutsatser visar på att EU, som internationell organisation, ville agera av egen kraft och spela en ledarroll under klimatförhandlingarna. Detta visas i unionens redovisade målsättningar innan konferensens början samt de försök som EU gjort i att agera med gott exempel, försöka få alla nationer att acceptera avtalsvillkoren samt de rapporteringar som gjorts kring unionens försök att hela tiden konsekvent arbeta för nya lösningar.

Dock anser jag, utifrån materialet, att EU inte lyckats fullt ut i sina försök att utöva inflytande. Detta visade sig till viss del i unionens svårigheter att tala med en röst men framförallt i det faktum att unionen blev åsidosatt i de slutgiltiga förhandlingarna. Att USA:s president Barack Obama redan från början antytt att inget legalt bindande avtal skulle kunna upprättas var den första indikationen på nationens inflytande över förhandlingarna. Även påtryckningar och krav på Kina samt hot om att inte skriva under avtalet visar på USA:s ställning som hegemon och dess makt över utfallet av konferensen. Denna position bevisas sedan än tydligare i det sätt som överläggningarna slutade på där USA agerar i egenintresse utan kommunikation med andra nationer vilket ledde till att resterande länder enbart hade som alternativ att acceptera eller förkasta det förslag som upprättats.

Detta resultat kan även kopplas till den redovisade tidigare forskning som finns kring den Europeiska Unionen. Att det råder en stor skillnad mellan de perceptioner som finns kring EU samt vilken makt unionen i realiteten har att spela en internationell roll är tydligt i denna studie. Här fanns en målsättning hos unionen att kunna spela en stor roll. Dock visar utfallet av konferensen på att unionens försök till inflytande inte givit fullständiga och önskvärda resultat. Vidare tydliggör mina resultat intresset som idag råder kring studier om unionens möjlighet att agera effektivt, något som studeras mycket som alternativ till studier inriktade på EU:s natur och sui generis-frågan. Att EU idag är en synlig aktör är också något som tidigare forskare kommit fram till. Dock redovisar denna studie, i likhet med tidigare forskning, att närvaron eller "aktörskapet" är olika tydligt och att graden av enhetlighet i unionen skiljer sig mellan olika politikområden. Detta har också gjort att det inte råder någon konsensus kring hur unionens effektivitet ska kunna mätas.

Trots att resultaten i denna studie inte visar på att EU kunnat agera med fullständig kraft har unionen, som även tidigare forskning antyder, upprättat en kollektiv och gemensam närvaro

inom de internationella relationerna. Trots bristande makt inom internationell politik kan EU ses som ett filter där medlemsstaterna fattar kollektiva beslut och upprättar gemensamma ståndpunkter. Den realistiska analysen och mina övergripande slutsatser bekräftar även tidigare forskning som menar att det finns paradoxer inom EU som gör det svårt att agera enhetligt. EU har, som nämnts, gemensamma mål. Men dessa existerar jämsides med medlemsstaternas enskilda mål och intressen vilket gör att konflikter och motsättningar kan uppstå. Denna studie visar på att unionen i detta fall i stora drag kunnat enas i sin hållning i klimatfrågan. Dock visade sig detta inte vara tillräckligt då USA:s position i det internationella systemet verkar ha varit ett kraftfullare verktyg för att kunna utöva inflytande över den internationella klimatpolitiken. Detta talar starkt för den realistiska bilden av internationell politik i förhållande till den liberala. Man kan även se frågetecken kring unionens stora ambitioner inför mötet. Kanske visste EU att USA och Kina skulle avgöra utfallet av förhandlingarna redan innan de började. EU kan i detta fall tänkas ha satt upp höga mål av retoriska skäl för att behaga den inhemska politiken.

En annan anledning till att utfallet av förhandlingarna inte ledde till ett legalt bindande avtal, och som också är kopplat till tidigare forskning, har att göra med att den internationella miljörätten saknar överstatliga institutioner som kan agera som skiljedomare. De högsta aktörerna inom området är stater vilket även talar för att den starkaste staten, vilket i dagens unipolära system är USA, agerar helt i samklang med sitt nationella intresse.

Med hänvisning till ovanstående redogörelse och som en sammanfattning av mina frågeställningar är min övergripande slutsats att EU, under klimatförhandlingarna, försökt att spela en ledande roll för att, i likhet med liberala grundtankar kring internationella organisationer, lösa internationella problem och minska informations- och transaktionskostnader. Dock anser jag att de realistiska indikatorerna varit fler och mer argumenterande, vilket främst visade sig i klimatmötets slutskede. Detta pekar således på att EU inte spelade någon ledande roll i klimatförhandlingarna. Dock kan man heller inte säga att EU inte spelade någon roll alls. I den kronologiska genomgången av förhandlingarna kunde man urskilja olika faser. Eftersom ambitionerna hos EU inför mötet varit stora hade unionen i början av förhandlingarna en mer ledande roll då den konsekvent arbetade med höga mål med försök till samarbete och överenskommelse. Dock syns mer realistiska tendenser i slutskedet av förhandlingarna där USA och Kina leder de slutgiltiga överläggningarna. Detta ger således belägg för både liberalismen och realismen. Dock anser jag mig finna mer belägg för den realistiska teorin i det material jag har använt.

Ändå kan liberala ståndpunkter också beläggas. Staterna gick, efter upprättandet av *The Copenhagen Accord*, med på att inom några månader ses igen under en ny klimatkonferens för att där kunna utveckla klimatarbetet vidare (UNFCCC 2009b). Detta talar för den liberala bilden av internationell politik präglad av både konflikt och samarbete samt ett plural av aktörer som agerar på den internationella scenen. Något annat som också är värt att poängtera är det faktum att förhandlingarna i sig präglats av en vilja att samarbeta och komma fram till ett gemensamt avtal. Detta är en stark indikation på den allmänna liberala hållningen och går emot grundtanken som finns hos realismen som säger att stater enbart för en makt- och säkerhetspolitik gentemot andra och att konflikter är det allmänt rådande tillståndet i det internationella systemet.

Att de realistiska argumenten är mer påtagliga i materialet behöver heller inte tyda på att den realistiska bilden av internationell politik är överlägsen den liberala. I de artiklar som använts har främst de olika ländernas regeringar kommit till tals och beskrivits. Detta har gjorts till viss del på bekostnad av Kommissionen. I materialet har Kommissionens roll och agerande inte varit påtagligt. Detta kan ha flera förklaringar. En anledning kan vara att ländernas regeringar, i förhandlingarna, tog över det politiska spelet. Detta talar i så fall för den realistiska bilden av internationell politik. Dock kan även materialet, i form av de artiklar som använts, enbart ha speglat regeringarnas ståndpunkter vilket gjort Kommissionens roll osynlig. Detta kan således göra att slutsatserna blivit annorlunda om annat material hade använts.

Mina slutsatser är följaktligen baserade på de artiklar som jag valt att använda mig utav men även de på förhand utvalda teorierna samt det analytiska angreppssätt som fallstudien ger. Hade andra teorier valts hade begreppet roll också fått en annorlunda innebörd vilket möjligtvis även hade drivit slutsatserna i en annan riktning. Detsamma gäller om en annan forskningsmetod valts. Detta är viktigt att ha i åtanke när man vill dra slutsatser i en studie men även när man vill försöka säga något om hur verkligheten är beskaffad.

5.4 Förslag till fortsatt forskning

Att pröva en teoris tillämpbarhet på ett fenomen som EU kan vara av stort intresse. Min tidiga målsättning med uppsatsen var att pröva huruvida IR-teorier är användbara och ändamålsenliga som analysverktyg i studier av EU som internationell aktör. I brist på utrymme har detta inte gjorts. Detta kan dock vara intressant att pröva i och med den debatt

som funnits kring unionen som ett sui generis-fall vilket således gör att redan utvecklade teorier kan vara bristfälliga som analysverktyg av unionen.

Att använda andra teorier för att analysera klimatförhandlingarna kan också vara av stort värde. En studie av Köpenhamnsförhandlingarna baserat på liberal intergovernmentalism hade kunnat vara av intresse. Detta exempelvis för att undersöka huruvida EU:s höga målsättningar innan förhandlingarna hade mer att göra med inhemsk politik än med internationella miljöåtaganden, något som skulle tala för den teorin (se exempelvis Cini & Pérez-Solórzano 2010: kap 6; Eilstrup-Sangiovanni 2006: part III). Man hade även kunnat göra en analys baserad på socialkonstruktivismen för att på så sätt undersöka hur EU ser på sig själv som aktör och vilken roll som unionen kan spela men även hur andra uppfattar EU:s roll.

Vidare kan jämförande studier vara av värde för att undersöka olika klimatförhandlingar och EU:s roll under dessa. I jämförande studier hade man även kunnat undersöka vad som varit grunden till en förhandlings framgång eller misslyckande samt koppla detta till den roll EU spelade. Detta kan bidra till en ökad förståelse av EU som aktör inom den internationella miljöpolitiken.

Referenser

Källor

Baltscheffsky, Susanna (2009a) Ministrar tror på Grön fond. (Elektronisk) *Svenska Dagbladet*, den 14 december. Tillgänglig: Retriever (2010-04-29).

Baltscheffsky, Susanna (2009b) Misslyckande trots nattmangling. *Svenska Dagbladet*, den 20 december. Tillgänglig: Retriever (2010-04-29).

Baltscheffsky, Susanna (2009c) Risk för klimatfiasko. (Elektronisk) *Svenska Dagbladet*, den 18 december. Tillgänglig: Retriever (2010-04-29).

Broder, John M (2009) Many Goals Remain Unmet in 5 Nations' Climate Deal. (Elektronisk) *The New York Times*, den 18 december. Tillgänglig: New York Times (2010-04-29).

Broder, John M & Kanter, James (2009) China and U.S. Hit Strident Impasse at Climate Talks. (Elektronisk) *The New York Times*, den 14 december. Tillgänglig: New York Times (2010-04-29).

Broder, John M & Rosenthal, Elisabeth (2009) Obama Has Goal to Wrest a Deal in Climate Talks. (Elektronisk) *The New York Times*, den 17 december. Tillgänglig: New York Times (2010-04-29).

Europa (2009a) *The Copenhagen climate change negotiation: EU position and state of play*. (Elektronisk) Europa: Gateway to the European Union. Tillgänglig <<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/09/493&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>> (2010-05-03)

Europa (2009b) *The Copenhagen climate conference: key EU objectives*. (Elektronisk) Europa: Gateway to the European Union. Tillgänglig <<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/09/534&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>> (2010-05-04)

European Commission (2009) *EU key objectives for a post-2012 global climate agreement*. (Elektronisk) Europa: Gateway to the European Union. Tillgänglig <<http://ec.europa.eu/environment/climat/pdf/copenhagen/Info%20sheet%20key%20objectives%20final.pdf>> (2010-05-03)

European Voice (senast uppdaterad 2010) *Our History* (Elektronisk) Tillgänglig
<<http://www.europeanvoice.com/page/european-voice-about-us/153.aspx>> (2010-04-26)

Gustavsson, Ingrid (senast uppdaterad 2010) Klimatmöte i Köptenhamn (Elektronisk)
Sveriges Radio, Tillgänglig:
<<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=3701&artikel=3263026>> (2010-04-30)

Gustavsson, Rolf (2009) Mangling gav halv snabbstart. (Elektronisk) *Svenska Dagbladet*, den 12 december. Tillgänglig: Retriever (2010-04-29).

Hedström, Ingrid & Björklund, Marianne (2009) EU lovar klimatmiljarder. (Elektronisk)
Dagens Nyheter, den 12 december. Tillgänglig: Affärsdata (2010-04-29).

Kanter, James (2009a) An Air of Frustration for Europe at Climate Talks. (Elektronisk) *The New York Times*, den 20 december. Tillgänglig: New York Times (2010-04-29).

Kanter, James (2009b) At Climate Talks, Trade Pressure Mounts. (Elektronisk) *The New York Times*, den 17 december. Tillgänglig: New York Times (2010-04-29).

Kanter, James (2009c) E.U. Leaders Play Catch-Up on Climate Strategy. (Elektronisk) *The New York Times*, den 9 december. Tillgänglig: New York Times (2010-04-29).

Kanter, James (2009d) Europe Bypassed on Climate Summit. (Elektronisk) *The New York Times*, den 1 december. Tillgänglig: New York Times (2010-04-29).

Kanter, James & Revkin, Andrew C (2009) Europe pledges Billions in Climate Funding. (Elektronisk) *The New York Times*, den 11 december. Tillgänglig: New York Times (2010-04-29).

Karlsson, Lars-Ingmar (2009) ANALYS. De fattiga staterna vet vad de har – men inte vad de får. (Elektronisk) *Dagens Nyheter*, den 15 december. Tillgänglig: Affärsdata (2010-04-29)

Malmborg, Jan (2009) ANALYS. FN förlorar på det röriga mötet. (Elektronisk) *Dagens Nyheter*, den 19 december. Tillgänglig: Affärsdata (2010-04-29).

Rankin, Jennifer (2009a) All eyes on Copenhagen. (Elektronisk) *European Voice*, 3 december. Tillgänglig: European Voice (2010-04-29).

Rankin, Jennifer (2009b) Climate deal disappoints EU. (Elektronisk) *European Voice*, 19 december. Tillgänglig: European Voice (2010-04-29).

Rankin, Jennifer (2009c) EU presses China, US for climate deal. (Elektronisk) *European Voice*, 17 december. Tillgänglig: European Voice (2010-04-29).

Rankin, Jennifer (2009d) Sweden calls for climate finance pledge. (Elektronisk) *European Voice*, 3 december. Tillgänglig: European Voice (2010-04-29).

Taylor, Simon (2009) Push for EU to offer 30% emissions cut in Copenhagen. (Elektronisk) *European voice*, 10 december. Tillgänglig: European Voice (2010-04-29).

UNFCCC (United Nations Framework Convention on Climate Change) (2009a) *Bonn UN Climate Change Talks in 2009 Kick Off with First Draft Negotiating Texts for Ambitious and Effective Copenhagen Deal at Centre of Discussions.*(Elektronisk) Pressrelease. Tillgänglig <http://unfccc.int/files/press/news_room/press_releases_and_advisories/application/pdf/2009_0106_opening_pr_sbs_2009.pdf> (2010-05-03)

UNFCCC (United Nations Framework Convention on Climate Change) (2009b) *Copenhagen United Nations Climate Change Conference ends with political agreement to cap temperature rise, reduce emissions and raise finance.* (Elektronisk) Pressrelease. Tillgänglig <http://unfccc.int/files/press/news_room/press_releases_and_advisories/application/pdf/pr_cop15_20091219.pdf> (2010-05-17).

UNFCCC (United Nations Framework Convention on Climate Change) (2009c) *Governments set to seal ambitious international climate change deal in Copenhagen (update)*(Elektronisk) Pressrelease. Tillgänglig <http://unfccc.int/files/press/releases/application/pdf/pr_precop_6_dec.pdf> (2010-05-03).

Varning för splittring (2009) (Elektronisk) *Dagens Nyheter*, den 9 december. Tillgänglig: Affärsdata (2010-04-29).

Winiarski, Michael. (2009) Barack Obamas ändrade reseplaner väcker optimism. (Elektronisk) *Dagen Nyheter*, den 6 december. Tillgänglig: Affärsdata (2010-04-29).

Litteratur

Benson, David & Jordan, Andrew (2010) *Environmental Policy*. I Cini, Michelle & Pérez-Solórzano Borragán, Nieves (red) *European Union Politics*. 3. ed. Oxford: Oxford University Press.

- Bjereld, Ulf, Demker, Marie & Hinnfors, Jonas (2009) *Varför vetenskap: om vikten av problem och teori i forskningsprocessen*. 3., [omarb.] uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Burchill, Scott (2009). *Theories of international relations*. 4. ed. New York: Palgrave Macmillan.
- Caporaso, James A, Marks, Gary, Moravcsik, Andrew & Pollack, Mark A (1997) Does the European Union Represent an *n* of 1? (Elektronisk) *ECSA Review*, vol 10:3. Tillgänglig <<http://aei.pitt.edu/54/01/N1debate.htm>> (2010-04-08)
- Cini, Michelle & Pérez-Solórzano Borragán, Nieves (red.) (2010). *European Union politics*. 3. ed. Oxford: Oxford University Press.
- Cramér, Per, Gustavsson, Sverker & Oxelheim, Lars (red.) (2007) *EU som aktör i världen*. Stockholm: Santéus.
- Cramér, Per, Gustavsson, Sverker & Oxelheim, Lars (red.) (2008) *EU och den globala klimatfrågan*. Stockholm: Santéus.
- Ebbesson, Jonas (2007) Bräckligare internationellt miljösamarbete utan EU. I Cramér, Per, Gustavsson, Sverker & Oxelheim, Lars (red.) (2007) *EU som aktör i världen*. Stockholm: Santéus.
- Eilstrup-Sangiovanni, Mette (red.) (2006). *Debates on European integration: a reader*. Basingstoke: Palgrave Macmillan
- Elgström, Ole. (2006) *Leader or Foot-Dragger? Perceptions of the European Union in Multilateral International Negotiations*. (Elektronisk) Stockholm: Swedish Institute for European Policy Studies (SIEPS) Tillgänglig <<http://www.sieps.se/en/publications/rapporter/leader-or-foot-dragger-perceptions-of-the-european-union-in-multilateral-international-negot.html>> (2010-04-12)
- Elgström, Ole & Smith, Michael (red.) (2006) *The European Union's Roles in International Politics: Concepts and Analysis*. London: Routledge.
- George, Alexander L & Bennet, Andrew (2005) *Case studies and theory development in the social sciences*. Cambridge, Mass.: MIT.

Ginsberg, Roy H. (1999) Conceptualizing the European Union as an International Actor: Narrowing the Theoretical Capability – Expectations Gap (Elektronisk) *Journal of Common Market Studies*, vol: 37:3, ss. 429-454. Tillgänglig: EBSCOhost Business Source Premier (2010-04-08)

Krotz, Ulrich (2009) Momentum and Impediments: Why Europe Won't Emerge as a Full Political Actor on the World Stage Soon (Elektronisk) *Journal of Common Market Studies*, vol: 47:3, ss. 555-578. Tillgänglig: EBSCOhost Business Source Premier (2010-04-08)

McCormick, John (2008) *Understanding the European Union: a concise introduction*. 4. Ed. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Merriam, Sharan B (1994) *Fallstudien som forskningsmetod*. Lund: Studentlitteratur.

Mingst, Karen A. (2008) *Essentials of International Relations*. 4th ed. New York: W.W. Norton & Co.

Oberthür, Sebastian (1999) The EU as an International Actor: The Protection of the Ozone Layer. (Elektronisk) *Journal of Common Market Studies*, vol: 37:4, ss. 641-659. Tillgänglig: EBSCOhost Business Source Premier (2010-04-08)

Pease, Kelly-Kate S. (2008) *International Organizations: Perspectives on Governance in the Twenty-First Century*. 3rd ed. Upper Saddle River, N.J.: Pearson Prentice Hall.

Yin, Robert K. (2009) *Case study research: design and methods*. 4. ed. London: SAGE.